

MASTEROPPGAVE

Emnekode: SO330S

Navn: Amalie R Holmstrand
og Elisabeth Sundsvåg

*Tillit under tvil - Barnehageansattes
erfaringer med bekymringsmeldinger til
barneverntjenesten*

Dato: 15.11.23

Totalt antall sider: 92

Forord

Med denne masteroppgaven setter vi strek etter to år med masterstudie. Tiden har gått fort. Det har vært mange timer på campus og enda flere timer på teams. Det har vært travelt, og vi planla vel ikke helt at også to nye verdensborgere skulle komme til i løpet av denne tiden. Samtidig som det har vært krevende, så har det også være både spennende og lærerikt. Vi har måttet ha et annet fokus på faget enn det vi har vært vandt til, og det har vært interessant å få høre barnehagens erfaringer.

Først vil vi takke våre informanter. Uten dere ville ikke denne studien vært mulig å gjennomføre. Dere uttrykte glede over å få lov å bidra til å belyse et viktig tema. Tusen takk for at dere stilte opp!

Vi vil også takke vår veileder, Guro Wisth Øydgard. Takk for konstruktive tilbakemeldinger, gode tips og råd, og for at du har vært så tilgjengelig for oss. Vi hadde virkelig ikke klart dette uten deg! Vi sender også en takk til Hilde Berit Moen, som har fulgt sosialt arbeid-studentene hele studieforløpet. Takk for gode innspill til akademisk skriving.

Takk til venner som leste gjennom oppgaven og hjalp oss med siste finpuss.

Takk til våre familier, især Peter og Robin, som har sett oss mye mindre enn de fortjener den siste tiden. Nå kan vi endelig gå i gang med oppussingsprosjektene som venter!

Til slutt vil vi takke hverandre. Takk for at vi klarte å være raus med hverandre. Vi har byttet på å dra lasset, og vi har latt hverandre få nyte nyfødt-bobla. Vi har ledd, vi har grått, og vi har lært veldig mye, vi er et godt team! Og vi dro opp ermene og klarte å fullføre! Takk for all støtte!

Elisabeth Sundsvåg

Amalie R. Holmstrand

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om barnehageansattes erfaringer med bekymringsmeldinger til barnevernstjenesten, hvilke vurderinger de gjør i forkant, og hvilken betydning det å sende melding får for deres eget videre arbeid med barna og foreldrene. Studien er en kvalitativ studie hvor vi har intervjuet åtte barnehageansatte fra ulike barnehager, som har erfaring med å melde bekymring.

Gjennom studien blir vi kjent med informantenes erfaringer med vurderinger som gjøres og erfaringer med å sende bekymringsmeldinger til barnevernet. Våre to hovedfunn handler om samarbeid og tillit i forhold til barnevernet, og usikre relasjoner og ubehag i relasjonen til foreldrene. Under samarbeid og tillit til barnevernet fant vi at tidligere erfaringer med samarbeid, usikkerhet rundt rutiner, opplevelsen etter sendt bekymringsmelding og ønske om et formalisert samarbeid er faktorer som påvirker de barnehageansatte. Med bruk av teorier om samarbeidsdiskurser og tillit drøfter vi disse. Under usikre relasjoner og ubehag i relasjonen fant vi at dette også er noe som spiller inn i de barnehageansattes vurderinger når det kommer til bekymringsmeldinger. For å drøfte dette bruker vi teori om tillit og ubehag.

Formålet med denne studien er videre å synliggjøre og få frem denne kunnskapen, samt øke vår kompetanse på området.

Nøkkelord: Barnevern, barnehage, meldeplikt, samarbeid

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	iii
1.0 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2 Formål og problemstilling.....	2
1.3 Avgrensninger	3
1.4 Begrepsavklaringer.....	3
1.5 Tidligere forskning	3
1.6 Bakgrunn og kontekst.....	5
1.6.1 Barnehagens rolle i arbeid med barn de er bekymret for	6
1.6.2 Barneverntjenestens mandat og rolle	7
1.6.3 Taushetsplikt og samarbeid	8
1.6.4 Økt fokus på samarbeid - Oppvekstreformen	8
1.6.5 Prinsippet om barnets beste	9
1.6.6 Bekymring som grunnlag for melding til barneverntjenesten - Omsorgssvikt	10
1.6.7 Oppsummering bakgrunn og kontekst	12
1.7 Oppgavens videre oppbygging.....	13
2.0 Teori	14
2.1 Vilkår for og diskurser om samarbeid.....	14
2.2 Tillit.....	16
2.3 Ubehag i den profesjonelle relasjonen	18
3.0 Metode.....	20
3.1 Valg av tema og problemstilling.	20
3.2 Valg av fenomenologisk perspektiv	20
3.2.1 Fenomenologi.....	21
3.3 Forforståelse	21
3.4 Valg av kvalitativ metode	22
3.4.1 Dybdeintervju.....	23
3.4.2 Intervjuguide	24
3.5 Gjennomføring av intervju	25
3.5.1 Rekruttering av informanter	25
3.5.2 Refleksjon over rekruttering.....	27
3.5.3 Intervjuene.....	27
3.5.4 Rollen som intervjuer	29
3.5.5 Transkribering	29
3.6 Dataanalyse	30

3.6.1 Koding og kategorisering av intervju.....	30
3.7 Forskningsetiske vurderinger	32
3.7.1 Meldeplikt og tilråding om gjennomføring av prosjektet fra NSD.....	32
3.7.2 Konfidensialitet	33
3.8 Studiens kvalitet	34
3.8.1 Validitet.....	34
3.8.2 Reliabilitet	34
3.8.3 Generaliserbarhet/overførbarhet.....	36
4.0 Analyse og drøfting	37
4.1 Samarbeid og tillit – Erfaringer med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten	37
4.1.1 Tidligere erfaringer med samarbeid preger vurderinger om å melde.....	37
4.1.2 Usikkerhet rundt rutiner gir usikkerhet rundt meldeansvar	41
4.1.3 Opplevelsen etter bekymringsmelding er sendt påvirker de barnehageansatte.....	44
4.1.4 Ønske om et mer formalisert samarbeid og å kunne hjelpe familien.....	49
4.2 Usikre relasjoner og ubehag i profesjonell rolle – betydningen av vurderinger knyttet til bekymringsmeldinger for barnehageansattes videre arbeid med foreldre og barn	52
4.2.1 Barnehageansattes erfaringer med at relasjonen til foreldrene påvirkes.....	53
4.2.2 Barnehageansatte føler på ubehag i etterkant av sendt bekymringsmelding	57
5.0 Avsluttende diskusjon	63
5.1 Erfaringer med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten.....	64
5.2 Betydningen av vurderinger knyttet til bekymringsmeldinger for barnehageansattes videre arbeid med foreldre og barn	67
5.3 Styrker og svakheter ved vår studie	69
5.4 Implikasjoner for praksis og behov for videre forskning.....	70
Litteraturliste:	72
Vedlegg	77
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	78
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	82
Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD.....	86

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Tema for vår masteroppgave er barnehageansattes erfaringer med bekymringsmeldinger til barnevernet. Utgangspunktet for dette forskningsprosjektet startet med vår felles arbeidserfaring fra barneverntjenesten. Vi fikk gjennom arbeidet i barnevernet oppleve hvor avhengig man som tjeneste er av å få informasjon og opplysninger om familier som er i behov av hjelp, fra andre offentlige instanser eller fra privatpersoner. Vi begge opplevde at offentlige instanser som for eksempel barnehage og skole hadde kjent til problematikken over flere år uten at det ble meldt videre. Bekymringene ble derfor svært alvorlige før barneverntjenesten ble kontaktet. Vi opplevde også at antallet meldinger kunne variere mellom instanser som for eksempel skole og barnehage. Vi så også forskjeller på de ulike tettstedene vi hadde ansvar for. Noen barnehager på enkelte tettsteder sendte nærmest aldri bekymringsmeldinger eller tok kontakt, mens andre barnehager sendte bekymringsmeldinger og var oftere i dialog med barnevernet på eget initiativ. Dette skapte en undring i oss, hvorfor er det slik, og hvordan kan vi forstå de barnehageansattes perspektiv?

Regner man over hvor mange fagpersoner som har vært inne i et barns liv når de har nådd skolealder, vil man raskt kunne se at det er mange som har hatt en sentral rolle i barnets liv. Disse får tilgang til opplysninger, observasjoner, og uttalelser fra barnets selv. Barnehagene har her en sentral rolle og som ansatt i barnehagen blir man godt kjent med barna man jobber med. Man jobber gjerne med de samme barna og familiene over flere år, og man får kjennskap til opplysninger og observasjoner om deres livssituasjon. Barnehagene har dermed en viktig rolle, og en innsikt i barns liv som andre tjenester og instanser ikke har tilgang til. Tidlig innsats og oppfølging av utsatte barn og unge har positive effekter på kort sikt for dem det gjelder, samt at det kan ha en positiv samfunnsøkonomisk effekt på lang sikt (Helgesen, 2015). Viktigheten av at barnehagen sier fra og melder dette videre til barneverntjenesten er derfor sentral.

Statistikk fra Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet viser en nedgang i antall bekymringsmeldinger fra barnehagene. I 2017 ble det sendt 3192 bekymringsmeldinger fra barnehage til barnevern. Antallet har siden det gått ned hvert år, og i 2021 meldte barnehagene totalt 2585 nye saker. Barnehagen sto dermed bak 18% av meldingene om barn fra 3-5 år i 2021. Av disse sakene omhandler hele 838 av meldingene barn som ble utsatt for fysisk mishandling. Det var 152 meldinger om barn utsatt for psykisk mishandling, og 137

meldinger om barn utsatt for seksuelle overgrep (Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet, 2023). Barnehagen er den instansen som oftest melder om mistanke om vold og/eller seksuelle overgrep.

Som tallene viser, er barnehagene den instansen som oftest melder om alvorlige mistanker om bekymring, vold og overgrep. Likevel viser også tallene at det er variasjoner i hva og hvor ofte det meldes. Sammen med vår undring over de erfaringer vi selv har med meldinger til barnevernet, ønsker vi derfor å undersøke dette nærmere. Vi ønsker med denne studien å sette søkelyset på hva det er som har betydning for om barnehageansatte melder bekymring til barneverntjenesten og hvilke vurderinger som ligger til grunn.

1.2 Formål og problemstilling

Formålet med denne studien er å synliggjøre og få frem kunnskap om barnehageansattes vurderinger omkring bekymringsmeldinger til barnevernet. Vi vurderer at dette er et tema det er viktig å få belyst, da det er relevant for å kunne hjelpe barn som lever i vanskelige livssituasjoner. Barnehagen er en sentral aktør i barns liv i flere år, de er nært familien og de barnehageansatte er derfor ofte en av de nærmeste som kan oppdage og si fra om en mistanke om at barn ikke har det bra hjemme.

Vår problemstilling har endret seg underveis. Fra vi begynte forskningsprosessen hvor vi definerte hvilket tema vi ønsket å undersøke og frem til den endelige problemstillingen vi har brukt i vår analyse. Problemstillingen skal si noe om hva undersøkelsen skal gi svar på (Johannessen et al., 2016). For vår oppgave er problemstillingen vi har valgt å undersøke:

Hvilke erfaringer har barnehageansatte med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten og hvilken betydning har vurderinger knyttet til meldingene for deres videre arbeid med foreldre og barn?

Vi ønsker å belyse hva det er som gjør at barnehageansatte velger å melde, eller å ikke melde. Vi er nysgjerrige på hvilke vurderinger de gjør, og hva de vektlegger når de har en gryende bekymring for et barn. Vi vil undersøke hva som kan oppleves som utfordrende med å sende bekymringsmelding, og hvilke hensyn de ansatte i barnehagen tar. Vi er nysgjerrige på hvordan de går fram når de først blir bekymret og hvordan prosessen er. Både prosessen hos den enkelte barnehageansatte, men også prosessen i barnehagen.

1.3 Avgrensninger

I studien vår har vi gjort avgrensninger med tanke på hva som finnes av forskning innenfor temaet, og hva vi finner interessant ved temaet. Studien vår handler om de vurderinger som gjøres av barnehageansatte når de vurderer å melde bekymring til barnevernet. For å få innblikk i barnehagearbeidernes erfaringer har vi valgt et kvalitativt design og undersøker barnehageansattes erfaringer med bekymring for et barn, prosessen mot en avgjørelse om å sende (eller ikke sende) bekymringsmelding, og hvilken betydning det får for arbeidet de gjør i sin arbeidshverdag i barnehagen. Studien vår handler ikke om hvor ofte barnehageansatte burde sende bekymringsmelding, eller om de sender for ofte eller for sjeldent, men søker å forstå barnehageansattes erfaringer og perspektiv om vurderinger knyttet til bekymring for barn, og å sende bekymringsmeldinger.

1.4 Begrepsavklaringer

I oppgaven vår det flere begreper som vi benytter oss av gjentatte ganger. Vi vil her redegjøre kort for hvorfor disse begrepene brukes istedenfor andre begreper, og videre forklare begrepene.

Det er flere ulike yrkesgrupper som jobber i barnehagen, og de vi har intervjuet hadde også ulik utdanningsbakgrunn og jobbet i ulike stillinger. Noen av disse er for eksempel styrere, pedagogiske ledere, barnehagelærere, og barne- og ungdomsarbeidere. I det følgende vil vi derfor referere til de som enten barnehageansatte eller informanter.

Kontaktperson, barnevernsansatt og saksbehandler er begreper som ofte benyttes på ansatte som jobber i barneverntjenesten. Vi har valgt å nevne disse som barnevernsansatte i vår oppgave. Dette for å ha en generell beskrivelse som samtidig viser til hvem vi nevner.

I oppgaven omtaler vi barneverntjenesten som barnevernet i flere tilfeller.

1.5 Tidligere forskning

Det er gjort lite tidligere forskning på hvilke vurderinger som ligger til grunn for om barnehageansatte sender bekymringsmelding. Det er noen masteroppgaver som omhandler temaet (Halvorsen 2016, Lehn 2009). Halvorsens (2016) studie viser at barnehagens relasjon til foreldrene er av avgjørende betydning. Barnehagens samarbeid med barnevernet er også avgjørende. Lehns (2009) studie viser at i “gråsonebekymringer” kan barnehagene unnlate å

melde hvis de har dårlig erfaring med barnevernstjenesten. Begge studiene viser at godt samarbeid mellom barnehage og barnevern er avgjørende for at barnehageansatte skal følge seg trygge nok til å sende bekymringsmelding når de er bekymret.

Det er gjort flere forskningsprosjekt som omhandler bekymringsmeldinger og om meldeplikten blir overholdt. Elisabeth Backe-Hansen gjennomførte i 2009 en kartlegging av samarbeidet mellom barnehage og barnevern. Denne kartleggingen ble utført på oppdrag av Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet og presentert som en NOVA rapport (Backe-Hansen, 2009). Kartleggingen slår ikke fast om det sendes for få bekymringsmeldinger eller ikke, men slår fast at det er mulig å øke antall meldinger hvis det er det som er målet. Kartleggingen viser at den største terskelen for å sende bekymringsmelding til barnevernet er samarbeidet mellom barnehage og barnevern. Positive erfaringer fra samarbeid med barnevernstjenesten gjør det lettere for barnehagen å senere sende bekymringsmeldinger vedørende andre barn. Et tiltak for å få flere bekymringsmeldinger er også at barnevernstjenesten blir mer synlig for barnehagene. Det nevnes faste kontaktpersoner, eller å være til stede på personal- og foreldremøter, og å delta i tverrfaglige møter. Flere av barnehagestyrerne i Backe-Hansens (2009) kartlegging er opptatt av kompetanseheving for de barnehageansatte. Både av egen fagkompetanse, men også kompetanse om framgangsmåter, herunder kompetanseheving i å snakke med barn og foreldre om vanskelige ting.

Breimo et al (2021) viser i sine arbeider til at flere ulike offentlige instanser melder for sjeldent og forsøker å finne svar på hva som kan være årsaken til dette. Gjennom forskningen deres finner de ut at barnehagene har en tanke om samarbeid med barnevernstjenesten når de sender bekymringsmelding, og at de er skuffet over manglende informasjon etter bekymringsmelding er sendt. Avslutningsvis i dette arbeidet fremkommer det refleksjoner fra studien hvor Breimo et al (2021) poengterer at det kan være grunn til å spørre om det bør finnes flere arenaer hvor ansatte i ulike instanser kan få mulighet til å luften sin bekymring, uten å gå til det skritt å sende bekymringsmelding.

Karlsson (2016) viser i sin studie at barnehagestyrerne er opptatt av å ha fornøyde foreldre, og at barnehagen ikke skal gå bak ryggen på foreldrene. Barnehagen må ha et godt rykte for å være et foretrukket valg blant foreldre, og da er det uheldig hvis barnehagen er kjent for å sende bekymringsmeldinger til barnevernet. Noen av barnehagemedarbeiderne uten pedagogisk utdanning beskrev at bekymringen ble borte når den ble tatt videre. Også

pedagogiske ledere beskrev at styreren ikke tok bekymringen på alvor, og at de kun ville melde om håndfaste bekymringer der det forelå bevis, i form av blåmerker eller lignende. Flere fortalte også at det var vanskelig å samarbeide med barneverntjenesten, og at de ikke visste om det hjalp og sende bekymringsmelding. Taushetsplikten oppleves som et hinder for godt samarbeid.

I den offentlige utredningen “Svikt og svik” (NOU 2017:12) redegjøres det for at meldeplikten ofte ikke blir overholdt av ulike offentlige instanser som barnehager og skole, og det vises til saker med åpenbare bekymringsfulle forhold som ikke ble meldt til barneverntjenesten. Særlig i saker der foreldrene hadde en annen etnisk bakgrunn enn norsk, overså barnehagene bekymringsfulle tegn eller tilskrev det til belastninger tidligere i livet, heller enn en belastende livssituasjon akkurat nå.

Riksrevisjonen (2022) gjennomførte en undersøkelse 2021-2022 hvor de undersøkte myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner. I undersøkelsen fremkom det at lærere, barnehageansatte og fastleger har for lite kunnskap om vold. Det fremkom at de er usikre på hvordan, hvor og i hvilke tilfeller de skal gå videre dersom de har mistanke om vold og omsorgssvikt. Undersøkelsen viste også at flere av de ansatte i barnehagen oppga at de ikke får tilbakemelding fra barnevernet etter at de har sendt bekymringsmelding. Baklien (2009) har undersøkt ulike barrierer når det kommer til samarbeidet mellom barnehage og barnevern. Barrierene handler om konkrete ting, som at barnehagelærerne ikke har en fast kontaktperson å forholde seg til eller at barnevernet er nødt til å forholde seg til taushetsplikten. Det at de ansatte i barnehagen ikke vet hvem som jobber i barnevernet eller hvem de skal forholde til, kan påvirke om og når de tar kontakt med barnevernet for å melde eller for å drøfte en sak.

Som vi ser av disse studiene er det flere forhold og ulike barrierer som gjør at ansatte kan være i tvil om de skal melde bekymring eller ikke, og fagpersoner som jobber tett med barn og unge har for lite kompetanse om omsorgssvikt og vold. Det er imidlertid lite forskning som belyser dette fra de barnehageansattes perspektiv. Vi ønsker derfor med denne studien å gi et bidrag til økt kunnskap om barnehageansattes erfaringer og perspektiv relatert til bekymringsmeldinger, med utgangspunkt i de barnehageansattes perspektiv.

1.6 Bakgrunn og kontekst

For å ramme inn oppgaven og redegjøre for bakgrunn og kontekst, vil vi videre redegjøre for sentrale rammer og begreper. Disse sentrale rammene og begrepene er barnehagens rolle i

arbeid med barn de er bekymret for, kort introduksjons av barneverntjenestens mandat og rolle, taushetsplikt og samarbeid, økt fokus på samarbeid som følge av oppvekstreformen, prinsippet om barnets beste og til slutt kort om omsorgssvikt.

1.6.1 Barnehagens rolle i arbeid med barn de er bekymret for

Barnehagens virksomhet reguleres gjennom Lov om barnehage (2006) og forskriften til denne loven som kalles rammeplanen. Rammeplanen beskriver mer detaljert hvilke oppgaver og innhold alle barnehagene i landet skal ha, og hvilket ansvar barnehagene har. I rammeplanen står det blant annet om barnehagens verdigrunnlag, ansvar og roller, barnehagens formål og innhold, barns medvirkning, samarbeid mellom hjem og barnehage, barnehagen som pedagogisk virksomhet, barnehagens arbeidsmåter og barnehagens fagområder (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Barnehagens opplysningsplikt til barnevernet er regulert gjennom Barnehageloven § 46. Ifølge den skal alle i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernstjenesten. Videre at man skal melde fra til barneverntjenesten, uten ugrunnet opphold

- a. Når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt
 - b. Når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og ikke kommer til undersøkelse eller behandling
 - c. Når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
 - d. Når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel
- (Barnehageloven §46)

Paragrafen klargjør også at enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, plikter å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med barnevernslovens § 13-4 (Barnevernsloven), 2023.

Paragraf 13-4 i barnevernsloven sier dermed noe om meldeplikten som de ansatte i barnehagen har ved bekymringer for et barn. De som jobber i barnehagen har dermed et

ansvar og en plikt til å sende bekymringsmelding til barneverntjenesten, ved bekymringer for barna de jobber med. Den sier også noe om barnehagens plikt til å oppgi opplysninger til barneverntjenesten, når barneverntjenesten ber om det, for eksempel i en undersøkelse. Denne plikten til å gi opplysninger til barneverntjenesten ligger på den enkelte ansatte i barnehagen, jf. Lovteksten (Barnevernsloven, 2023).

1.6.2 Barneverntjenestens mandat og rolle

Barnevernet i Norge arbeider ut fra Lov om barneverntjenester. Fra 1. januar 2023 trådte den nye barnevernsloven i kraft og det er den nye loven vi tar utgangspunkt i, i vår oppgave. Heretter vil vi omtale loven med korttittel Barnevernsloven. Gjennom Barnevernslovens § 1-1 kan vi lese lovens formål:

«Barneverntjenestens oppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærighet og forståelse» (Barnevernsloven, 2023).

At det opprettes en sak hos barneverntjenesten starter som hovedregel med at det mottas en bekymringsmelding fra privat eller offentlig melder. Når barnevernet mottar bekymringsmeldinger skal barnevernet snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter § 2-2 (Barnevernsloven, 2023). Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for å iverksette tiltak har barnevernet en rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser. Undersøkelsen skal da gjennomføres snarest og være avsluttet senest innen tre måneder. En undersøkelse skal ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig, og den kan innebære flere ting. Eksempler på hva en undersøkelse kan innebære er hjemmebesøk, observasjoner, samtaler med barnet/barna, og innhenting av opplysninger fra andre samarbeidspartnere/relevante instanser rundt familien.

En undersøkelse kan konkluderes med flere ulike ting. Den kan henlegges hvis det ikke finnes grunnlag for tiltak. Undersøkelsen kan konkluderes med tiltak fra barnevernet, men det er frivillig for foreldrene om de takker ja til hjelpetiltak. Hvis familien motsetter seg hjelpetiltak kan barnevernet fremme saken for barneverns- og helsenemnda, for å få pålagt hjelpetiltak eller henlegge med bekymring. Hvis de henlegger med bekymring, kan barnevernet selv gjenåpne saken etter 6 måneder.

1.6.3 Taushetsplikt og samarbeid

Alle som jobber for et forvaltningsorgan, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §13. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e slår fast at alle som utfører tjeneste eller arbeid for forvaltningen plikter å forhindre at andre får tilgang til opplysninger om noens personlige forhold. I denne paragrafen står det videre at personlige forhold ikke involverer fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige (Forvaltningsloven, 1967).

For barneverntjenestens ansatte gjelder også særreglene om taushetsplikt i barnevernsloven §13-1. Her klargjøres det at de personlige forhold som fremkommer i forvaltningsloven §13, gjelder i barnevernssaker (Barnevernsloven, 2023). Man kan derfor si at de barnevernsansatte har en tydeligere og strengere formulert taushetsplikt enn barnehageansatte. Barnehageansatte har taushetsplikt etter barnehageloven §44, som sier at barnehageansatte har taushetsplikt etter forvaltningsloven §13. Som skrevet i punkt 1.6.1 har barnehageansatte også opplysningsplikt til barnevernstjenesten i visse situasjoner.

Begge instansene har taushetsplikt, noe som kan gjøre det vanskelig å samarbeide (Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, 2009). Men i mange tilfeller vil foreldre gi samtykke til deling av informasjon så lenge de opplever at det er for å hjelpe familien. Barnevernsloven §13-3 gir barnevernstjenesten anledning til å informere melder om hvordan barnet og familien følges opp, dersom det er nødvendig av hensyn til melderens videre oppfølging med familien. Når barnehagen melder bekymring, kan det være nødvendig for barnehagens videre oppfølging av familien å vite hvordan oppfølging familien får av barnevernet.

1.6.4 Økt fokus på samarbeid - Oppvekstreformen

I tjenesteområdene som gir tjenester til barn og familier har samhandling blitt særlig aktualisert de seneste årene med implementeringen av oppvekstreformen. Oppvekstreformen, også kalt barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022.

Oppvekstreformen tar opp mange viktige tema, som at for familiene er det ikke viktig hvem som gir tilbudet om tiltak, det viktigste er at det blir satt inn tiltak som hjelper familien raskt.

Videre legger proposisjonen vekt på at for å komme tidlig inn med hjelp som virker er samarbeid mellom ulike profesjoner og instanser avgjørende (NOU 2016:6, Prop. 73 L. (2016-2017), s. 7). For å få varige, positive endringer er det viktig å bygge på de relasjonene og instansene som allerede finnes rundt barnet og familien. Det legges til grunn at tjenester som hjelper barn må være oppmerksomme på hele barnets livssituasjon og oppvekstvilkår. Reformen er utarbeidet med hensikt å styrke arbeidet med forebygging og tidlig innsats. Målene med denne reformen beskrives å være at kommunene skal styrke sitt arbeid med tidlig innsats og forebygging, at hjelpen skal tilpasses barnet og familiens behov, rettsikkerheten til barnet og familien skal ivaretas og barnevernets ressursbruk og oppgaveløsning skal bli mer effektiv (Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet, 2022).

1.6.5 Prinsippet om barnets beste

Prinsippet om barnets beste er et grunnleggende prinsipp i lovgivningen i Norge.

Barnekonvensjonens artikkel 3 lyder:

“Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.” (Barnekonvensjonen, 1989).

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn, men loven klargjør ikke hva som menes med barnets beste. Barnets beste er et eget punkt i både barnevernsloven og barnehageloven. Barnehageloven §3, 4.ledd lyder:

“I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.”

Både barnehage og barnevern har barnets beste som et grunnleggende prinsipp, og skal jobbe ut ifra dette. For å få til et samlet lag rundt barnet er det nødvendig med samarbeid, og at barnevernet får meldinger om de barna det er bekymring for. I oppgaven vår ser vi på hvilke vurderinger de barnehageansatte gjør, og hvordan de vektlegger barnets beste som en del av vurderingen.

1.6.6 Bekymring som grunnlag for melding til barneverntjenesten - Omsorgssvikt

Når det snakkes om bekymring for et barn i sammenheng med meldinger til barnevernstjenesten, er det oftest bekymring relatert til den daglige omsorgen som er aktualisert, det som kalles omsorgssvikt. Omsorgssvikt kan deles inn i flere kategorier. Disse kategoriene er ofte ikke utelukkende og barn som utsettes for omsorgssvikt utsettes ofte for mer enn en type omsorgssvikt.

Barn som utsettes for vanskjøtsel

Barn som utsettes for vanskjøtsel får ikke sine behov dekket. Det kan være mangel av fysisk omsorg, så vel som manglende dekning av emosjonelle, sosiale eller kognitive behov. Det er den første typen som er lettest å oppdage. Hvis et barn ikke får de materielle behovene sine dekket, er det ofte synlig. Barnet kan være skittent og lukte. Følelsesmessig vanskjøtsel er ofte vanskeligere å oppdage. Barnets behov for materielle goder bli overdrevent tilfredsstillt, som for å gjøre opp for manglende emosjonell tilstedeværelse fra foreldrene.

Understimulering og manglende respons fra foreldrene kan føre til forsinket utvikling hos disse barna, og hvis det ikke blir oppdaget og gjort noe med tidsnok kan de bli psykisk skadet for livet (Killén, 2021). Følelsesmessig vanskjøtsel fra fødsel er den alvorligste form for omsorgssvikt, siden hjernen har sin viktigste vekstperiode fra fødsel og de første årene (Killén, 2021, s. 150).

Barn som utsettes for fysiske overgrep

Barn som utsettes for fysiske overgrep kan være vanskelig å oppdage, siden de fysiske merkene på kroppen ofte kan ligne blåmerker og skader små barn får gjennom lek og aktivitet. Mange fysiske overgrep setter heller ikke merker som kan oppdages. Det er de yngste barna som er utsatt for de mest alvorlige fysiske overgrepene. Det kan være nybakte foreldre som ikke evner å roe ned barnet, og lar sin egen frustrasjon gå ut over spedbarnet (Killén, 2021). Ifølge Killén (2021) har vi en tendens til å fokusere for mye på skadens omfang, og mindre på situasjonen der skaden ble påført. Det kan være tilfeldigheter som avgjør om det er et stort skadeomfang eller ikke. Man bør forsøke å se helhetlig på situasjonen og ikke være altfor opptatt av skadeomfanget. Kategorien fysiske overgrep mot barn omfatter både de situasjoner der det er en aktiv handling og situasjoner med manglende tilsyn.

Barn som utsettes for psykiske overgrep

Barn som utsettes for psykiske overgrep er den gruppen det er vanskeligst å oppdage, og de psykiske overgrepene kan vise seg i mange former. Fellesnevneren er det er holdninger eller handlinger, utført av omsorgsgiveren, som er til hinder eller ødeleggelse av et positivt selvbilde hos barnet. Det kan være at barnet blir tillagt egenskaper det ikke har, og fører til at barnet blir behandlet deretter. Barnet kan da identifisere seg med disse negative egenskapene og få sitt eget selvbilde ødelagt (Killén, 2021). Også barn som lever i konfliktfylte og voldelige familier blir utsatt for psykiske overgrep. De blir ofte utsatt for traumatiske hendelser og føler på ansvaret for å ta vare på den svake parten i familien, ofte moren. Disse barna får ikke bruke sin tid og energi på lek og utvikling, men føler selv på et stort ansvar for familien tidlig i livet (Killén, 2021).

Barn som blir utsatt for seksuelle overgrep

Killén (2021) skriver at barn som er utsatt for seksuelle overgrep er barn som blir engasjert i seksuelle aktiviteter som de ikke er modne for. Barna evner heller ikke å ane rekkevidden av, eller å forstå aktivitetene. Barn kan aldri samtykke til seksuelle aktivitet med en voksen. All seksuell aktivitet er regnet som et seksuelt overgrep, også å se på pornografi sammen med barn. Mellom 20% og 50% av seksuelle overgrep mot barn begås av andre barn og unge. Det er foreløpig begrenset forskning på dette, men de studiene som finnes viser at barn som utøver skadelig seksuell atferd vokser opp i familier preget av omsorgssvikt (Killén, 2021). Seksuelle overgrep kan gi kroppslige skader og krenker barnet, men overgrepene oppleves ikke nødvendigvis som entydig negative for barnet. Barnet kan oppleve positive følelser i forbindelse med overgrepet, som velbehag eller å føle seg spesiell og utvalgt. Dette kan senere forsterke barnets skam og gi skyldfølelse (Killén, 2021). De yngste barna viser gjerne flere tegn på å være utsatt for seksuelle overgrep, enn de eldre barna. De kan formidle det med lek, tegning eller fortelle om det. Barn forteller sjeldent om seksuelle overgrep selv.

Konsekvenser av omsorgssvikt

Kvaliteten på samspillet mellom spedbarn og omsorgsgiveren påvirker hjernens utvikling. Menneskets hjerne er plastisk, noe som vil si at den er formbar. Dette betyr at et barn utsatt for omsorgssvikt ikke vil utvikle sin kognitive evne likt som et barn utsatt for god omsorg. Denne endringen i hjernen er ofte irreversibel. Barn utsatt for omsorgssvikt blir ofte forsinket utviklet, både kognitivt og språklig (Kvello, 2019). Med nedsatt kognitive evner vil resten av livet påvirkes. Kvello (2019) viser til studier som viser at barn utsatt for omsorgssvikt ikke vil

ha like stor mulighet til å fullføre skole, eller få en fast jobb og de vil ikke få de beste forutsetninger for å bryte ut av det dårlige mønsteret familien deres er en del av.

Emosjonell kompetanse er en lært egenskap. Et spedbarn kan ikke regulere følelsene sine, og trenger hjelp av sine omsorgspersoner for å lære det. Når et barn blir utsatt for omsorgssvikt lærer ikke barnet å regulere følelsene sine på en hensiktsmessig måte. Dette fører til manglende emosjonell kompetanse (Kvello, 2019).

Barn utsatt for omsorgssvikt har forhøyet risiko for å utvikle psykiske lidelser. Jenter vil ofte utvikle emosjonelle vansker, mens gutter vil oftere utvikle atferdsvansker. Disse barna får lavere sosial kompetanse og vil ofte vise samspillsproblemer allerede i barnehagealder. Barn som har problemer med å skape vennskap og delta i aldersadekvat lek kan være et tegn på underliggende vansker. Disse barna kan ty til samspill med yngre barn og blir lett oppfattet som dominerende, men de mangler egentlig aldersadekvat kompetanse (Kvello, 2019).

Kvello (2019) oppsummerer konsekvensene av omsorgssvikt til at mangelfull utvikling leder til flere forskjellige typer vansker som gjør barnet sårbart for utvikling av senere psykiske lidelser. Omsorgssvikten rammer også utvikling av regulering og problemløsningsstrategier som danner en sårbarhet for en rekke vansker senere i livet, som kan føre til både psykiske og sosiale problemer.

Konsekvensene av omsorgssvikt er store, og det er et stort fokus på å oppdage omsorgssvikt så tidlig som mulig for å kunne forhindre de mulige konsekvensene. Det er derfor viktig at meldeplikten blir fulgt, og at barnehageansatte og andre offentlige ansatte melder bekymring til barneverntjenesten hvis de mistenker at et barn blir utsatt for omsorgssvikt. For å kunne oppdage omsorgssvikt det er det viktig å ha kunnskap om det. Vi gikk åpent ut når vi skulle undersøke hvilke vurderinger de barnehageansatte gjør før de melder bekymring, og fikk inntrykk av at informantene våre hadde god nok kompetanse om mulig omsorgssvikt og konsekvensene av det. Det er andre ting som spiller inn i vurderingen, særlig samarbeid med barnevernet og relasjon til familien.

1.6.7 Oppsummering bakgrunn og kontekst

Vi har nå redegjort for bakgrunnen og konteksten for vår oppgave. Vi har valgt å redegjøre for barnehagens og barnevernets rolle og mandat, dette for å kunne forstå bakgrunnen før det sendes bekymringsmelding. Vi har også valgt å redegjøre for oppvekstreformen og prinsippet

om barnets beste. Dette for vise bakteppet for forventningene om samarbeid mellom ulike kommunale aktører, og for å vise hvor stort ansvar kommunene har for å ivareta barn i risiko. Videre har vi beskrevet ulike former for omsorgssvikt et barn kan bli utsatt for, for å vise at det er et komplekst fagfelt, og det kan være vanskelig å ha nok kompetanse om når et barn kan bli utsatt for omsorgssvikt.

1.7 Oppgavens videre oppbygging

I kapittel 2 presenterer vi de teoretiske ressursene vi benytter i oppgaven. Kapittel 3 omhandler de forskningsmetodiske avveiningene vi har gjort i arbeidet med masteroppgaven. Her vil vi redegjøre for forforståelse, fenomenologi, fremgangsmåten for vår oppgave gjennom rekruttering av informanter og innhenting av data og hvordan vi analyserte empirien. I kapittel 4, analyse og drøfting, presenteres våre funn som vi drøfter i lys av relevant teori. Kapittel 5 inneholder en avsluttende diskusjon på vår oppgave.

2.0 Teori

Vi vil nå redegjøre for teori som kan knyttes opp mot de funnene vi fant gjennom koding og kategorisering av datamaterialet, som presenteres videre i metodekapittelet. Vi skal først presentere teori om samarbeid. Vi bruker teorier om samarbeid til å forstå hva våre informanter forteller om deres samarbeid med barnevernet. Informantene er opptatt av tilliten mellom barnehagen og barnevernet, men også tilliten mellom barnehagen og foreldrene. Videre presenterer vi teori som omhandler måter å forstå tillit på og litt om tillit i relasjonen mellom barnevernet og samarbeidspartnere. Vi presenterer videre en teoretisk tilnærming for å forstå ubehag i relasjoner, dette er teori vi fant nyttig for å forstå s informantenes fortellinger om hvilken betydning bekymringsmeldinger fikk for deres videre relasjon med familiene.

2.1 *Vilkår for og diskurser om samarbeid*

Samarbeid i ulike former har stort fokus i offentlige dokumenter, så vel som i lovgivningen (Sandvin og Breimo, 2022). Samordningsdiskursen var lenge regjerende med fokus på administrativt nivå fra 1970-tallet. På 1980-tallet handlet det om å samlokalisere ulike tjenester, som legekontor, helsestasjon og barnevern. På 1990-tallet endret samordningsdiskursen fokus og det blir sterkere fokus på tjenestemottakerne. Koordinerende enheter blir opprettet og det blir mer fokus på det sammensatte tjenestebehovet. På 2000-tallet får samhandlingsbegrepet et sterkere fotfeste, og med samhandlingsreformen i 2012 blir det det mest dominerende begrepet. Likevel er ikke samhandlingsreformen opphavet til det diskursive skiftet, men heller et resultat av dette (Sandvin og Breimo, 2022). Målet til reformen er at kommunene skal ha økt innsats på forebygging, tidlig intervensjon og behandling slik at spesialisttjenestene sjeldnere kan kobles på. For å få til dette kreves bedre samhandling mellom de ulike aktørene og nivåene (Sandvin og Breimo, 2022).

Samarbeid blir av Glavin og Erdal (2018) definert som samspill og det å arbeide sammen og begrepene samordning, samarbeid og samhandling blir ofte bruk om hverandre. Forskjellen mellom samordning og samarbeid er at samordning er mer formalisert enn samarbeid. Videre blir tverrfaglig samarbeid beskrevet som samarbeid mellom ulike faggrupper og profesjoner om felles utfordringer, mot et felles mål. Selvstendigheten til den enkelte avdeling eller enhet blir påvirket ved samordning, da flere avgjørelser blir tatt av fellesledelsen av enhetene som er involvert. Videre skriver Glavin og Erdal (2018) at samarbeid kan være like forpliktende, selv om enhetene ikke oppgir sin selvstendige styring.

Samarbeid er avhengig av både et behov og et ønske for å få det til, og det nytter ikke at samarbeidet er forankret i ledelsen, man må få med seg de som skal utøve samarbeidet (Glavin og Erdal, 2018). Glavin og Erdal (2018) skriver videre at det finnes flere forutsetninger for utvikling av, og et godt samarbeid. De beskriver at forutsetningene vil være av ulik betydning avhengig av hvilket nivå man samarbeider på, men de fleste forutsetningene er nødvendige å ta hensyn til.

Den ene forutsetningen er at samarbeidet er forankret i etatens og tjenestens planer, dette både administrativt og politisk. Dette for at samarbeidssystemet ikke skal bli for personavhengig, og at systemet ikke forsvinner hvis en person for eksempel slutter eller blir sykemeldt (Glavin og Erdal, 2018). Det er videre viktig at de ulike tjenestene og de som skal samarbeide har et eierforhold til planen og at de faktisk kjenner til den (Glavin og Erdal, 2018). Forskning på tverrfaglig samarbeid innenfor institusjonsbarnevernet viste også at strukturer er viktig for at samarbeidet skal fungere optimalt, både strukturelle forutsetninger og strukturer som støtter og underbygger samarbeidsprosesser (Willumsen 2006 i Glavin og Erdal, 2018).

Den andre forutsetningen er at man har en felles målsetting for samarbeidet. Hva er det man skal oppnå gjennom samarbeidet, og det at dette er nedfelt i planen nevnt ovenfor, vil gjøre det tydeligere for alle deltakerne i samarbeidet, hva samarbeidet faktisk omhandler (Glavin og Erdal, 2018).

Det blir videre beskrevet at kunnskap om hverandre og andres tjenester er viktig når man skal kunne samarbeidet tverrfaglig. De ulike samarbeidsaktørene må ha kunnskap om den enkeltes rolle og ansvar (Glavin og Erdal, 2018). Det er dermed også viktig at den enkelte har trygghet i eget fag. At den enkelte har kompetanse som består av både teoretisk forståelse og praktiske erfaringer (Glavin og Erdal, 2018). Videre må man ha en klar fordeling av ansvaret. Alle må vite hvem som har ansvar for hva i samarbeidet og man bør ha god kjennskap til hverandres ansvarsområder. Her vil både lovverk som de enkelte jobber under, og hvordan man kan dele informasjon uten å bryte den gjeldene taushetsplikten inngå (Glavin og Erdal, 2018).

En forutsetning er også at man har tillit til de andre samarbeidspartnerne, og at de utfører sin del av avtalt samarbeid. Et samarbeid som er basert på respekt og åpenhet vil kunne føre til tillit mellom de ulike aktørene som skal samarbeide (Glavin og Erdal, 2018).

Videre skriver Glavin og Erdal at flere forutsetninger er at man har et realistisk syn på samarbeidsmuligheter, at man opplever samarbeidet som nyttig og nødvendig (Glavin og Erdal, 2018).

Glavin og Erdal (2018) presenterer videre at ledere på alle nivåer må ta ansvar for utvikling av samarbeidet og at både verdigrunnlag, menneskesyn, respekt, åpenhet, samarbeidskompetanse, kunnskap og ferdigheter er faktorer som spiller inn på hvordan samarbeidet mellom ulike instanser fungerer. Det er flere faktorer som kan hindre et godt samarbeid. Glavin og Erdal presenterer at disse blant annet er når samarbeidet ses på som nyttig bare når det gir utbytte for en selv, når troen på samarbeid bygger på en ukomplisert virkelighet, og at ansvaret for at samarbeidet skal fungere bra legges over på de andre, og når det er liten vilje til selvkritikk (Glavin og Erdal, 2018).

2.2 Tillit

For at det kommunale barnevernet skal fungere er man avhengig av allmenn tillit. Både generelt i befolkningen, men også blant andre samarbeidsinstanser. Dette poengteres blant annet i stortingsmeldinger og i politiske utredninger. I Stortingsmelding nr. 40 (2001-2002) Om barne- og ungdomsvernet sies det blant annet at *“målet er størst mogleg tillit og legitimitet i heile folket vårt”* (Horrigmo & Nylehn, 2004, s. 92) I 2020 ble det utviklet en avtale mellom Barne- og familiedepartementet og KS for å styrke tilliten til barnevernet. Innledningsvis i avtalen poengteres det at tillit er viktig for at barnevernet skal kunne ivareta samfunnsmandatet på en god måte og målet for selve avtalen var å styrke barnevernets omdømme (KS, 2020).

Samarbeid mellom ulike parter krever en viss forutsigbarhet, noe som bygger på en form for tillit mellom partene (Lo, 2022) Dette vil også gjelde når det kommer til tillit mellom ulike instanser. Norge har over lang tid ligget i verdensstoppen når det kommer til målingen av tillit i befolkningen (Lo, 2022). Dette gjelder både tillit til mennesker vi kjenner, tillit til fremmede mennesker, og også tillit til offentlige institusjoner (Lo, 2022). Relasjoner innad i ulike offentlige instanser har også vært preget av et høyt nivå av tillit, dette på tross av en formell hierarkisk organisering (Lo, 2022).

Lo (2022) beskriver at det finnes tre sentrale kjennetegn når det kommer til måten å forstå tillit på. Disse er sårbarhet, risiko og forventninger. Sårbarhet handler om at den som gis tillit også gis muligheten til å utøve makt, noe som vil gjøre tillitsgiveren sårbar. Risiko handler

dermed videre om at det å vise, og å gi tillit vil for tillitsgiver innebære en risiko (Lo, 2022). Det at tillitsgiver er villig til å gjøre seg sårbar gjennom å gi tillit baseres på en forventning om noe positivt. Tillitsgiver har da en forventning til tillitsmottakers handlinger (Lo, 2022). Lo (2022) skriver videre at tillit gjør det mulig å samarbeide i situasjoner hvor samarbeid innebærer en form for risiko. Videre nevnes et eksempel på tilfeller der samarbeidet handler om å dele informasjon, hvor det er en viss fare for at informasjonen kan misbrukes av samarbeidspartneren. I disse tilfellene kan tillit muliggjøre at handling skjer, men manglende tillit kan føre til at handling ikke skjer (Lo, 2022).

På bakgrunn av dette definerer Edelenbos og Kliin (referert i Lo, 2022) tillit som en relativt stabil og positiv oppfattelse av andre aktørers intensjoner. Det innebærer at en har en tro på at andre ikke vil utnytte situasjonen, selv om du gir dem muligheten til det (Lo, 2022). Lo (2022) skriver at et slikt fokus på egenskaper ved personer, gir lite holdepunkter for å forstå de strukturelle og institusjonelle forholdene som ser ut til å ha betydning for tillit. Lo (2022) skriver imidlertid videre at tillit kan være basert på andre vurderinger enn samarbeidspartnerens intensjoner, og hvorvidt samarbeidspartneren er villig til å utnytte situasjonen eller ikke. Lo (2022) skriver at man kan forstå tillit gjennom en handlingsteoretisk tilnærming. Tillit blir en måte å handle på, og mistillit blir en måte å handle på som innebærer at man tar visse forhåndsregler. Gjennom å ta disse forhåndsreglene begrenser man risikoen og sårbarheten ovenfor andre. Istedenfor å tenke at mistillit er fravær av tillit, tenker man at mistillit er et eget fenomen som fremkommer (materialiserer) i spesifikke handlinger (Lo, 2022).

Det skilles mellom mellommenneskelige kilder på mikronivå og institusjonelle kilder til tillit på et makronivå (Lo, 2022). Lo (2022) har i sin forskning forholdt seg til en slik todeling og skriver også at et viktig poeng for å forstå tillit i forhold til samarbeid er at både tillit og mistillit kan ha positive og negative konsekvenser for samarbeid. Lo (2022) skriver videre om hvordan risiko, tillit og mistillit former samarbeidet rundt barnevernet. Barneverntjenestene i Norge er kommunale, samtidig som de er tett påkoblet de sentrale myndighetene som utgjør det statlige barnevernet. Det kommunale barnevernet reguleres av en egen lovgivning, barnevernsloven, og utgjør i tillegg en egen profesjon, barnevernspedagog. I tillegg til dette er barnevernets arbeid preget av konfidensialitet og hemmelighold, noe som gjør at tjenesten kan fremstå som lite transparent og noe uforutsigbar for andre tjenester i den kommunale organisasjonen (Lo, 2022). Samtidig som barnevernet kan beskrives som en "lukket" tjeneste,

er det samtidig en tjeneste som er avhengig av samarbeid med andre kommunale tjenester for å kunne hjelpe barn og familier som har behov for det (Lo, 2022).

2.3 Ubegag i den profesjonelle relasjonen

I boka ubegaget i sosialt arbeid, presenterer Ohnstad (2014) at de har brukt Freuds ubegagbegrep for å forstå det ubegaget som sosialarbeidere står i, i profesjonell sammenheng.

Ubegag kan beskrives som smerter, både kroppslige og følelser og behandlingsmetoder som gir ubegagelige følelser. Ohnstad (2014) skriver ubegaget kan være en kilde til kunnskap. Da må man først anerkjenne ubegaget, og gå inn i det som er ubegagelig, for å søke erkjennelse. Det vil si at man setter sin egen kunnskap på prøve, og åpner for at det kan være noe en ikke forstår. Freuds ubegagsbegrep ligger til grunn i boken og både Ohnstad, Rugkåse (2014) og Vagli (2014) har benyttet begrepet for å utvikle et analytisk bidrag for å forstå sosialarbeideres utøvelse av sin profesjonelle rolle. Vi vil i vår oppgave bruke begrepet til å forstå de barnehageansattes perspektiv og erfaringer. Selv om det i utgangspunktet omhandler sosialarbeidere, finner vi det som et nyttig teoretisk bidrag for å kunne forstå også andre profesjoner som arbeider i relasjoner med mennesker, slik som barnehageansatte.

For å forstå dette ubegaget som de beskriver benytter Vagli (2014) seg av begrepene livsverden, doxa og systemverden. Vi skal nå forklare begrepene livsverden, doxa og systemverden, som vi videre skal benytte for å forsøke å forstå ubegaget som våre informanter beskrev i intervjuene. Disse begrepene bruker Vagli (2014) for å forstå ubegaget i sosialt arbeid. Vi vil her bruke disse begrepen for å forstå de barnehageansattes perspektiv og erfaringer. Vi skal her redegjøre for disse begrepene slik Vagli (2014) bruker de, for å senere bruke begrepene i vår analyse.

Begrepet livsverden viser til hvordan mennesker skaper vår sosiale verden, både verbalt og ved annen nonverbal kommunikasjon. Det handler om hvordan vi forstår vår verden. Begrepet beskrives å være et sentralt begrep innenfor fenomenologien. Vår livsverden er implisitt. Vi har med oss en forståelse, og vi tar den for gitt uten å stille spørsmål ved hvordan ting henger sammen. Vi bruker vår livsverden-kunnskap for å forstå og fungere i verden og livsverdenen preges derfor av følelser og personlige erfaringer (Vagli, 2014). Når du skal vurdere andre tar du dermed utgangspunkt i din egen livsverden.

Videre anvender Vagli (2014) Bourdieus begrep doxa. Doxa viser til en vanlig eller felles mening i et samfunn. Doxa er tatt for gitt sannheter som samfunnet ikke stiller spørsmål ved.

Doxa kan variere fra ulike samfunnslag og kulturer, men et eksempel på doxa kan være hva som ansees som gode nok oppvekstvilkår (Vagli, 2014). Når vi handler, føler eller tenker, er vi preget av det vi tar for gitt. Disse sannhetene i et samfunn, er det vi beskriver som doxa.

I systemverdenen er det lover og prosedyrer som dominerer og systemverden er de lovene og reglene som angir prosedyrer (Vagli, 2014). Vagli (2014) skriver at systemverden slik Habermas beskrev den, fritar den enkelte for moralsk ansvar for beslutninger. Det er hvorvidt man har fulgt reglene og prosedyrene som avgjør om du har handlet rett eller ikke. Som profesjonell i menneskemøtende relasjoner, stemmer imidlertid ikke alltid følelser eller egne etiske oppfatninger overens med systemverdens krav. Rugkåsa (2014) beskriver ambivalensen man som profesjonell kan føle på i forhold til den enkeltes hensyn og behov opp mot systemet. Hun beskriver at man som profesjonell ofte velger å følge systemet, selv om det å følge systemet bryter med egne profesjonelle verdier. Videre beskriver hun at selv om det er individer som handler, er det ikke deres egne handlinger de utfører, men organisasjonens handling. En kan dermed si at handlingene legitimeres ved at man henviser til strukturer og retningslinjer. Samtidig kan man som profesjonell sitte igjen med et ubehag over de hensyn og behov som systemet ikke tar høyde for

I denne oppgaven bruker vi teori om ubehaget analytisk for å forstå det ubehaget våre informanter forteller at de står i.

3.0 Metode

Denne delen av oppgaven omhandler vår metodiske fremgangsmåte. Vi ønsker gjennom dette kapitlet å vise hvordan vi har jobbet underveis gjennom studien vår. Kapitlet vil derfor inneholde vårt kunnskapssyn, vitenskapsteoretiske ståsted og vår forforståelse. Videre vil vi redegjøre for gjennomføring av studien, som innebærer hele prosessen fra valg av forskningsmetode, valg av intervjuform og utforming av intervjuguide. Før vi videre beskriver rekruttering av informanter, gjennomføring av intervju, transkribering og hvordan vi gikk frem for å analysere den innsamlede empirien. Avslutningsvis skal vi skrive om forskningsetiske vurderinger, konfidensialitet, validitet og reliabilitet.

Når en gjennomfører forskningsundersøkelser, er en sentral del av jobben å reflektere over hvilket *vitenskapsteoretisk* utgangspunkt undersøkelsen skal ha, og vi starter derfor med å redegjøre for vårt kunnskapssyn og valgt vitenskapsteoretiske ståsted.

3.1 Valg av tema og problemstilling.

Temaet for vår oppgave var barnehagens vurderinger i forhold til å melde bekymring til barnevernstjenesten. Det viste seg imidlertid gjennom utforskningen at relasjon var en viktig del av den vurderingen for de barnehageansatte. Problemstillingen har utviklet seg i løpet av prosjektet. Problemstillingen vår er "hvilke erfaringer har de barnehageansatte med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten og hvilken betydning har vurderinger knyttet til meldingene for deres videre arbeid med foreldre og barn?"

3.2 Valg av fenomenologisk perspektiv

Det finnes flere ulike vitenskapsteoretiske perspektiver, og disse grupperes som regel i epistemologiske og ontologiske perspektiver. Ontologi er læren om hva kunnskap er og hvordan virkeligheten ser ut (Jacobsen, 2015). Epistemologi er læren om hvordan vi får kunnskap. Et sentralt trekk ved epistemologi er skillet mellom hvordan virkeligheten virkelig er, og hvordan virkeligheten oppfattes av forskeren (Jacobsen, 2015). Vi blir formet og påvirket av våre tidligere erfaringer, og det påvirker hvordan vi ser virkeligheten.

Ett perspektiv er fenomenologi og vi har valgt en fenomenologisk tilnærming for vårt forskningsprosjekt og skal nå redegjøre for hva det innebærer.

3.2.1 Fenomenologi

Det å ha en fenomenologisk tilnærming innenfor kvalitativt design handler om å utforske og å beskrive mennesker og deres erfaringer med, og forståelser av et fenomen (Johannessen et al., 2016). Metoden brukes for å studere verden slik menneskene oppfatter den, og hovedtanken bak fenomenologien er at et menneske ikke kan studeres på samme måte som en ting, men må studeres som et tenkende, følende, handlende, menende, opplevende og forstående individ (Johannessen et al., 2016).

Gjennom å beskrive menneskenes egne opplevelse av fenomenet, vil forskeren også kunne se strukturer, rutiner og vaner i tenkningen som utgjør fenomenet. Her er det viktig å ha med seg at det samme fenomenet kan oppleves ulikt, ut fra personens bakgrunn, forståelse og interesse. Målet er å få økt forståelse av, og innsikt i den andres livsverden (Johannessen et al., 2016 s. 78). Tjora (2021, s. 30) beskriver at en fenomenologisk tilnærming særlig vil være basert på bruk av dybdeintervjuer hvor man under intervjuet forsøker å få informanten til å forklare hvordan ting er og hvorfor, helst i forbindelse med et avgrenset fenomen. En fenomenologisk tilnærming vil derfor være en hensiktsmessig tilnærming for å gå i dybden og for å øke forståelsen for et spesifikt fenomen. Man får da tak i personens egen opplevelse av fenomenet.

Når vi gjennomførte intervju av våre informanter ønsket vi å få høre deres erfaringer med å vurdere om bekymringsmelding skulle sendes eller ikke. Det ble derfor viktig å la informantene selv få dele sine tanker, meninger, følelser og erfaringer. Dette uten at vi la våre ord i informantens munn, eller at vi kom med våre egne antakelser, meninger og erfaringer.

3.3 Forforståelse

Forforståelse omfatter alt av meninger og oppfatninger som vi på forhånd har i forhold til det fenomenet som man skal studere. I møte med informanter vil forskeren dermed alltid stille med en slik forforståelse (Dalen, 2011 s. 16).

Før vi startet på dette studiet sammen jobbet vi som kollegaer i en kommunal barneverntjeneste. Her observerte vi at det var stor variasjon i hvor ofte det ble meldt til barnevernet av de ulike barnehagene i kommunen vi jobbet i. Vi opplevde også at dialogen barnevernet hadde med de ulike barnehagene varierte. Noen barnehager tok ofte kontakt for å drøfte saker. Vi mottok også oftere bekymringsmelding fra disse barnehagene, enn fra andre

barnehager. Som ansatte i barnevernet var dette noe vi undret oss over, og vi snakket ofte med våre kollegaer innad i tjenesten om dette.

Gjennom arbeidet med denne studien har vi derimot ikke jobbet som fagpersoner i barnevernet, men vi har tilnærmet oss temaet som forskere. En bevissthet om egen forforståelse i en intervjusituasjon gjør forskeren mer sensitiv når det gjelder å se muligheter for teoriutvikling i eget datamateriale (Dalen, 2011, s. 17). Vi har dermed måttet være bevisst på våre erfaringer og hvordan dette kan påvirke vår forskerrolle. Som forskere har vi yrkeserfaringen i ryggsekken, og det vil prege våre antakelser om hva vi kommer til å finne gjennom studien. Vår forforståelse påvirker hvordan vi ser og opplever forskningsfeltet. Det vi ser og hører vil igjen kunne bli påvirket av forforståelsen vår, som vi møter forskningsfeltet med. Forforståelsen til denne studien vil derfor handle om våre antakelser om hvordan de ulike barnehageansatte vurderer før de sender bekymringsmelding.

En fordel med å ha erfaring som ligger til grunn for vår forforståelse er at vi kan ha antakelser og meninger om hva vi kommer til å finne ut av, som kan gjøre at vi stiller relevante spørsmål til informantene. En har da mer kunnskap om feltet, enn hvis en for eksempel ikke har arbeidserfaring. Noe som kan være en ulempe med arbeidserfaring innenfor feltet er at man kan bli forutinntatt og styrt av det man vet og har av tidligere erfaringer fra før av. Vår arbeidserfaring er fra barnevernsfeltet, og vi opplevde det derfor som vanskelig å ha et større fokus på barnehagen enn det vi er vant med.

3.4 Valg av kvalitativ metode

Valg av forskningsmetode skjer etter man har gjort en vurdering på hva undersøkelsen skal innebære, hva man søker å få belyst og hvilken av de ulike metodene som vil kunne besvare problemstillingen. Innenfor samfunnsvitenskapelig metode har man delt metodene inn i kvalitative metoder og kvantitative metoder. Det som skiller disse to er måten undersøkelsen gjennomføres på, hvordan dataene samles inn og hvordan de tolkes (Johannessen et al., 2016, s. 28).

Kvantitativ metode kjennetegnes ved at man er opptatt av å kartlegge utbredelse, lese av sammenhenger og tendenser og en gjennomfører undersøkelsen gjennom spørreundersøkelser og meningsmålinger. Kvalitativ metode kjennetegnes ved at det er hensiktsmessig når man skal undersøke fenomener en ikke kjenner særlig godt, noe som det kan være forsket lite på, og når vi forsker på fenomener som vi ønsker å forstå dypere (Johannessen et al., 2016). Man

kan innenfor kvalitative studier gjennomføre ulike former for intervju, observasjoner og litteratur- og dokumentstudier.

Vi ønsket i vår undersøkelse å gjennomføre intervju av fagpersoner om deres egne opplevelser og erfaringer i gitte situasjoner. Vi vurderte det derfor som mest hensiktsmessig å velge en kvalitativ tilnærming. Nilssen (2012) beskriver at kvalitativ forskning bygger på den ontologiske forutsetningen at det eksisterer mange virkeligheter. Denne virkeligheten blir sett på som kompleks, i forandring og at den skapes av de enkelte som er involvert i forskningssituasjonen (Nilssen, 2012). Gjennom vårt forskningsprosjekt ønsket vi å gjennomføre intervju av personer som arbeider i ulike barnehager, og som har erfaring med det vi søker svar på. Gjennom en slik ontologisk tankegang som Nilsen beskriver vil man her tenke at det eksisterer mange virkeligheter, og opplevelser av fenomenet. Man tenker derfor at ulike mennesker vil ha ulike erfaringer. Vi ønsket å få høre om flere forskjellige erfaringer som de ansatte i de ulike barnehagene hadde, og det var også derfor vi ønsket å intervju personer med forskjellige stillinger i barnehagen. Kvalitativ metode bygger også på den epistemologiske forutsetningen. Den handler om at kunnskap blir konstruert i møtet mellom forsker og forskningsdeltaker (Nilssen, 2012). Dette handler om at kunnskapen kommer frem i møtet mellom forsker og informant.

3.4.1 Dybdeintervju

Det finnes som nevnt en rekke ulike forskningsmetoder innenfor kvalitativ forskningsmetode. Som nevnt er dybdeintervju hensiktsmessig innenfor en fenomenologisk tilnærming og vi har derfor valgt metoden dybdeintervju i vår studie. Tjora (2021) skriver at dybdeintervju er en metode som egner seg godt til å studere meninger, holdninger og erfaringer og dybdeintervju er basert på et fenomenologisk perspektiv. Målet med dybdeintervju er å skape en situasjon for en relativ fri samtale rundt spesifikke temaer som er bestemt i forkant (Tjora, 2021). Dybdeintervju har en romslig tidsramme og bør i hovedsak bestå av åpne spørsmål. Åpne spørsmål kan sikre at tema som intervjuobjektet selv synes er viktig blir tatt med, uten at intervjueren nødvendigvis har planlagt for det. Dette kan videre være avgjørende for å få svar på problemstillingen (Tjora 2021). Gjennom åpne spørsmål gir man informanten rom for å fortelle mer fritt, og de kan da inkludere viktige ting som man som forsker kanskje ikke ville spurt informanten direkte om.

Vi vurderte at dybdeintervju ville gi oss direkte informasjon og kunnskap fra de aktuelle fagpersonene som jobber med barn. Disse kan ha stått i ulike situasjoner hvor de har tatt vurderinger i forhold til bekymringsmeldinger til barneverntjenesten, og hvor de også kan ha sendt bekymringsmelding. Vi vil gjennom dybdeintervju få tilgang til deres egne erfaringer, tanker og følelser. Gjennom åpne spørsmål vil informanten selv få beskrive med egne ord hvordan den opplever temaet, og som nevnt vil informanten selv kunne trekke inn relevant informasjon, selv om den ikke blir spurt om det aktuelle direkte.

3.4.2 Intervjuguide

En intervjuguide er hensiktsmessig å bruke under intervjuene. Både for å strukturere intervjuene, men også for å samtidig sørge for at informantene blir spurt om det samme (Tjora, 2021). Vi valgte dermed å utarbeide en intervjuguide i forkant av gjennomføring av intervjuene. Intervjuguiden kan bestå av formulerte spørsmål i en satt rekkefølge, eller den kan bestå av stikkord og ulike tema man ønsker å snakke om (Tjora, 2021). Hvordan intervjuguiden utformes avhenger av hvilke type intervju man skal gjennomføre og hvilken type informasjon man ønsker å få tilgang på fra informanten. Vår intervjuguide besto av konkrete spørsmål innenfor ulike tema. Tjora (2021) presiserer at det å ha tid til å snakke litt vidt til å begynne med kan føre til en mer avslappet situasjon for informanten og vi ønsket dermed å ha litt mer generelle spørsmål i starten av intervjuet.

Først lagde vi derfor det Tjora (2021) kaller oppvarmingsspørsmål. Disse spørsmålene beskrives som enkle, konkrete spørsmål. Her spurte vi blant annet informantene om hvilken utdanning de har og hvor og når de tok denne, hvor lenge de har jobbet i barnehage, om de har erfaring med å jobbe andre steder, og om de kunne si litt kort om størrelsen på barnehagen de nå jobbet i, og hvor mange år de hadde jobbet der. Videre for å styre intervjuet inn på selve temaet, spurte vi informantene hva de tenkte når de hørte ordet barnevern. Vi gikk da over til det Tjora beskriver som refleksjonsspørsmål. Disse danner kjernen i intervjuet, og her ønsker man at informanten skal fortelle i dybden ulike deler av forskningstemaet (Tjora, 2021).

Her hadde vi følgende spørsmål og tema i intervjuguiden: En gang de selv eller andre ansatte sendte bekymringsmelding, hva som utløste bekymringen og prosessen fra bekymring til etter at bekymringsmelding var sendt. Støtte og dialog med styrer og andre kollegaer i barnehagen, utfordringer ved å både skulle sende bekymringsmelding, men også å ikke skulle sende bekymringsmelding, opplevelse av samarbeidet med foreldrene og rutiner og samarbeid med

barneverntjenesten. Videre i intervjuguiden hadde vi spørsmål som gikk litt utenom selve bekymringsmeldingen og vurderingen om å sende/ikke sende. Disse handlet blant annet om informasjon om omsorgssvikt og bekymringsmeldinger under utdanningen, og hvordan den enkelte barnehage hadde fokus på dette på for eksempel planleggingsdager og annen møtevirksomhet.

Etter at vi hadde utarbeidet intervjuguiden gikk vi gjennom den spørsmål for spørsmål. Vi sjekket dermed at formuleringene var forståelige samt at spørsmålene kom i en passende rekkefølge. Vår vurdering var at intervjuguiden ikke måtte følges slavisk, men hvis man skulle følge den var det fint at spørsmålene kom i en passende rekkefølge. Vi hadde også en del åpne spørsmål, som vi hadde oppfølgingsspørsmål under. Disse var mest til hjelp for vår del, da det kunne hjelpe oss å stille videre spørsmål hvis informanten svarte lite eller uklart på spørsmålet vi stilte. Intervjuguiden er vedlagt oppgaven.

Vi intervjuet så hverandre for å teste spørsmålene, og for å se hvordan flyten ble i intervjuet hvis vi fulgte guiden. Vi opplevde selv at spørsmålene da kom i en passende rekkefølge, og at vi startet rett på temaet som intervjuet skulle handle om. Vi opplevde prosessen med å finne spørsmål og tema for intervjuet som grei. Dette har nok noe med at vi begge har jobbet i barneverntjenesten over flere år, og problemstillingen og temaet for forskningsprosjektet er noe vi er interessert i, og noe vi fra før av hadde en del kunnskap om.

3.5 Gjennomføring av intervju

3.5.1 Rekruttering av informanter

Å velge ut hvilke informanter som skal delta i studien man skal gjennomføre er viktig innenfor kvalitativ forskning. Man bør avgrense hvor mange informanter man skal ha med i undersøkelsen, hvilke kriterier man setter for informantene og hvilke typer av informanter det er behov for, for å kunne best kunne belyse problemstillingen man har. På bakgrunn av vår problemstilling valgte vi å velge ut informanter strategisk, slik at vi visste at de vi skulle intervjuer har erfaring på det området vi ønsker å undersøke. Tjora (2021, s. 145) beskriver strategisk utvalg som den vanligste måten å velge ut informanter på innenfor kvalitativ metode. Metoden innebærer at man velger informanter som har den informasjonen man trenger, og at informantene dermed kan uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet (Tjora, 2021).

Vår vurdering var at problemstillingen vår kunne gjelde for alle ansatte i en barnehage, så lenge de hadde erfaring med å ta vurderinger om bekymringsmelding eller at de selv har sendt bekymringsmelding. Vi valgte derfor at alle ansatte i barnehagen kunne være informanter. Assistentene, barne- og ungdomsarbeidere, pedagogiske ledere og styrere. Vi fant sammen med vår veileder ut at vi burde ha 8 informanter for å få belyst problemstillingen vår og vi ønsket at disse informantene helst skulle jobbe i ulike barnehager, og også gjerne i andre kommuner enn den vi selv har jobbet i.

Vi startet rekrutteringen av informanter med å sende ut e-post til en spesifikk kommune, hvor vi ba om at informasjonen ble videresendt og delt til alle barnehagene i kommunen. Da vi ikke mottok noen respons på disse e-postene, sendte vi e-post direkte til styrerne i disse barnehagene. I e-posten skrev vi informasjon om prosjektet, hvilke kriterier det var for å delta, kontaktinformasjonen vår og en frist for når de senest kunne ta kontakt med oss. Vårt ønske var da at styrerne i de ulike barnehagene skulle dele informasjonen med de ansatte i barnehagene, og at de som ønsket å delta i studien tok direkte kontakt med oss. Da vi ikke mottok noen respons på disse e-postene heller, sendte vi ut e-poster direkte til styrerne i barnehagene i to andre kommuner. Vi mottok et par svar på disse e-postene, men vi valgte også å ta direkte kontakt med personer vi visste jobbet i ulike barnehager, og som vi tenkte kunne ha den erfaringen vi mente var viktig for vår studie. Disse hadde vi kjennskap til gjennom tidligere arbeidserfaring fra barnevernet. Andre informanter fikk vi tak i ved at andre informanter nevnte at de kunne være relevante informanter, gjennom den såkalte snøball-metoden (Tjora, 2021, s. 295). Vi har dermed rekruttert flest informanter gjennom å ta direkte kontakt med enkeltpersoner. I hovedsak var planen vår å ha informanter fra bare en kommune, men da responsen var såpass lav måtte vi se til andre kommuner også. Sett i ettertid tenker vi at dette er positivt, da det innebærer at det også er ulike barneverntjenester som disse informantene forholder seg til.

Det endelige utvalget vårt består av barne- og ungdomsarbeidere, pedagogiske ledere, barnehagelærere og styrere. Alle er kvinner og de er i alderen 25 – 60 år. Informantene er fordelt på fem ulike barnehager. For å unngå risiko for identifisering så omtaler vi informantene i oppgaven som en av informantene. Dette slik at utsagnene ikke kan knyttes opp mot samme informant og bidra til identifisering. Vi har også rundet ned antall år erfaring til nærmeste runde tall med tanke på anonymitet, også for å unngå identifisering.

Navn	Utdanning	Antall år informanten har jobbet i barnehage	Kommunal eller privat barnehage	Stilling
1	Barnehagelærer	5 år	Privat	Pedagogisk leder
2	Barne- og ungdomsarbeider	30 år	Kommunal	Barne- og ungdomsarbeider
3	Sosionom	5 år	Kommunal	Barnehagelærer
4	Førskolelærer	15 år	Kommunal	Pedagogisk leder
5	Førskolelærer	20 år	Kommunal	Styrer
6	Førskolelærer	20 år	Kommunal	Pedagogisk leder
7	Førskolelærer	15 år	Kommunal	Styrer
8	Barnehagelærer	30 år	Kommunal	Styrer

3.5.2 Refleksjon over rekruttering

Sett i ettertid ser vi at rekrutteringen av informanter nok kunne vært gjort annerledes. Vi brukte mye tid på å sende ut e-poster til kommuner og til spesifikke barnehager, uten at dette ga oss en eneste informant. Dette gjorde vi i hovedsak fordi vi ønsket å gå litt åpent ut og prøve å rekruttere informanter fra ulike barnehager og kommuner, men siden det ikke førte noen vei kunne vi nok like greit tatt direkte kontakt med barnehager helt fra starten av prosjektet.

3.5.3 Intervjuene

I forkant av intervjuet fikk informantene spørsmål om de ønsket å gjennomføre intervjuet i barnehagen eller om de ønsket at vi skulle finne en annen møteplass. Informantene syntes det var greit å gjennomføre intervjuene i barnehagene de jobbet i, og det ble deretter avtalt

tidspunkt for intervju. Intervjuene varte mellom 30 og 60 minutter og de ble gjennomført på ulike møterom i barnehagene hvor informantene jobbet.

Vi valgte også å sjekke det tekniske før vi gjennomførte intervjuet av vår første informant. Ved gjennomføring av intervjuene benyttet vi oss av appen "Diktafon". Gjennom appen tok vi lydopptak av intervjuene, som ble kryptert og lastet opp til nettskjema.no. Lydfilene er da lagret for en tidsavgrenset periode på et sikkert sted, og vi kunne spille de av når vi gjennomførte transkribering av intervjuene. Før vi intervjuet første informant sjekket vi derfor at lyden ble tatt opp og av grei kvalitet, og at opplastingen fungerte slik at vi fant lydfilen inne på nettskjema.no. Dette var en trygghet for oss da vi visste at det tekniske fungerte under intervjuet. Dette gjorde at vi slapp å bekymre oss for dette underveis gjennom intervjuet, og vi fikk dermed ha fullt fokus på spørsmålene og svarene som informanten ga.

Noen av informantene hadde vi møtt tidligere, og andre informanter møtte vi for første gang når intervjuet skulle gjennomføres. Vi merket at det var en løs og ledig stemning med en gang med de vi kjente fra tidligere, mens det ble en mer formell stemning med de vi ikke hadde kjennskap til. Vi opplevde likevel en god atmosfære, og åpne og ærlige intervju med alle informantene.

Vi presenterte oss selv og prosjektet vårt, og gikk gjennom samtykkeskjemaet. Alle informantene samtykket til lydopptak av intervjuet. Vi opplevde en lett og ledig stemning under alle intervjuene, og samtalene fløt av seg selv. Alle intervjuene opplevdes som en god samtale, og vi vurderer at informantene fikk snakke om det de selv anså som viktig. Intervjuguiden ble ikke fulgt slavisk, men ble brukt for å sikre oss at vi hadde snakket om alle temaene vi ønsket å ta opp. Når vi anså intervjuet som ferdig spurte vi samtlige informanter om det var noe de ønsket å si noe om. Noen grep sjansen for å si noe de følte de ikke hadde fått klart nok fram under intervjuet. Alle informantene uttrykte glede over å bli intervjuet og sa at det var et viktig tema som helt klart trenger mer fokus. De ønsker å lære mer om bekymringsmeldinger og barnevern, især hvordan de best mulig kan samarbeide med barneverntjenesten.

Under intervjuene opplevde vi intervjuguiden som hjelpelig. Selv om vi gikk litt frem og tilbake mellom spørsmålene var det fint og se over spørsmålene mot slutten for å sørge for at man hadde spurt informanten om alle spørsmålene vi hadde skrevet i intervjuguiden. Noen ganger opplevde vi at informanten hadde snakket om temaet som spørsmålet gjaldt tidligere i

intervjuet. Da kunne spørsmålet bidra med å belyse temaet enda bedre og at man fikk mer informasjon enn det informantene selv ga når man kom til det spørsmålet.

3.5.4 Rollen som intervjuer

Når man skal gjennomføre intervju som dette er det viktig å være bevisst på sin egen rolle, både som forsker og som intervjuer. Som nevnt tidligere har vi en forforståelse, og vi har tidligere yrkeserfaring som påvirker hvordan vi ser og tolker det som blir sagt. Vi opplevde selv at vi måtte være bevisst på dette under intervjuene også, og at det spesielt var vanskelig under intervjuene med informantene som vi allerede hadde kjennskap til. Disse hadde vi jo kjennskap til etter vår tid som ansatt i barnevernet. Vi snakket derfor om dette med informantene. Vi påpekte da at vi ikke lenger jobber i barnevernet. Dette slik at de ikke skulle være redde for at vi blandet roller, men også for å vise til at vi ikke gjennomfører intervjuet som en forlenget arm av barneverntjenesten, men for vårt forskningsprosjekt.

Under intervjuene måtte vi selv være bevisst på det å være stille, og å ikke komme med opplysninger eller eksempler. Under intervjuene kunne informantene komme med spørsmål til oss angående barnevernet. Det å ikke komme med egne uttalelser og forklaringer i intervjuet ble derfor viktig, men det var også noe som vi opplevde som vanskelig. For de vi intervjuet følte det nok naturlig å stille oss de spørsmålene, og det følte da enda mer unaturlig og ikke skulle besvare de, men å styre samtalen inn på det vi snakket om. I intervjuguiden hadde vi vært bevisst på å ha åpne spørsmål slik at informantene fikk fortelle om sin opplevelse av situasjonen. Når man har egen erfaring har man en oppfatning av hva informantene vil si, og vi var oppmerksomme på å ikke la vår erfaring påvirke intervjuet. Eksempler på dette var at vi ikke skulle komme med eksempler til informantene, og heller ikke forsøke å “avslutte informantens setninger”. Men å gi de tid til å tenke og til selv å få fortelle det de ville si.

3.5.5 Transkribering

Transkribering handler om å gjøre det muntlige datamateriale om til skriftlig tekst (Kvale & Brinkmann, 2019). Under intervjuene gjorde vi opptak av våre spørsmål og det informantene fortalte. Dette gjorde at vi underveis i intervjuene kunne være til stede under intervjuet. Vi trengte ikke å ta notater, men kunne fokusere på å skape en god og trygg ramme for informantene. Kvale & Brinkmann (2019) skriver at man gjennom lydopptak får registrert

ordbruk, tonefall og pauser, og gjennom at man har lydopptak kan man høre opptaket flere ganger. Når datamaterialet transkriberes blir datamaterialet strukturert slik at det er lettere å få en oversikt over det, og også lettere å analysere det (Kvale & Brinkmann, 2019).

Nilsen (2012, s. 47) skriver at transkribering bør gjøres så raskt som mulig etter at intervjuet/opptaket er gjort, og helst før man gjennomfører intervju av nye informanter. Intervjuene ble derfor transkribert så fort det lot seg gjennomføre, og opptaket ble slettet umiddelbart etterpå. Dette gjorde at vi kunne se hva som fremkom i intervjuene, intervjusituasjonen var fersk i minnet, og vi kunne også foreta endringer i intervjuguiden før neste intervju skulle gjennomføres. Vi opplevde også at det var greit å “gjøre seg ferdig” etter hvert intervju, slik at vi slapp å sitte med timevis av opptak som måtte transkriberes til slutt.

Gjennom transkriberingen startet også analysen, som gjorde at man startet tankeprosessen allerede ved transkribering av første intervju. Alle intervjuene ble transkribert på bokmål, dette for å sikre anonymiseringen siden det var flere forskjellige dialekter representert. Noen ord fra dialekt ble likevel beholdt, siden det var små nyanseforskjeller. Under transkribering la vi merke til nyanser i svarene til informantene som vi ikke merket under selve intervjusituasjonen. Dette gjorde at analyseprosessen startet allerede under transkriberingen. Vi passet likevel på å transkribere alle delene av intervjuene like nøye og vi gikk inn i analysen med åpent sinn.

3.6 Dataanalyse

3.6.1 Koding og kategorisering av intervju

Etter å ha transkribert datamaterialet satt vi med en viss forståelse på hvilke hovedtema som kom frem i intervjuene. Det er allikevel viktig å gjennomføre en systematisk koding og kategorisering av datamaterialet for å få en tydelig og god oversikt.

Vi valgte å kode intervjuene med *empirinær-koding*, såkalt in-vivo koding. Kodene skal da bruke begreper hentet direkte fra informantene. Kodene blir utviklet fra empirien og ikke fra teori. Vi forsøkte å unngå å tenke i variabler, slik Tjora advarer mot (Tjora, 2018, s. 38). Vi brukte da begreper og direkte utsagn som informantene selv beskrev. Dette var en tidkrevende prosess, og vi opplevde det som vanskelig å holde oss nært til empirien. Vi opplevde at det var lett å gå i det Tjora (2021, s. 229) beskriver som variabelfella. For å sikre at vi hadde en induktiv tilnærming gikk det derfor en del tid til dette. Når man koder gjennom empirinær-koding kan man sitte igjen med veldig mange koder. Det gjorde også vi. Vi satt igjen med ca.

150 koder. Vi kunne da lettere se hva empirien besto av. Her er et eksempel på hvordan det så ut:

Kode	Sitat
Ubehag etter sendt melding	Når vi har sendt det der brevet.. så føler det nesten som at jobben vår er gjort. Men det er jo da på et vis at vår jobb starter.. fordi da starter den på en ny måte.. da må vi igjen begynne å gjenopprette relasjonen til familien.. fordi de er jo fortsatt her.”
Informasjon om saken	Jeg opplever at samarbeidet er greit. Det har vært forskjellig opp igjennom årene sånn i forhold til hvor mye informasjon vi får, sånn i ettertid, og det er veldig betryggende med at vi får et brev om at vi avslutter saken., eller at undersøkelsen fortsetter eller at tiltaket er gått i gang.
Taushetsplikt til hinder for samarbeid	Før følte vi at dette med taushetsplikten var til hinder for samarbeid, at vi satt og lurte på om de var inne i bildet og hvis vi ringte fikk vi ikke vite noen ting.

Veien videre ble så å kategorisere og gruppere disse kodene som vi nå hadde skapt. For å gruppere disse samler man kodene som har samme tematiske sammenheng i grupper (Tjora, 2021). Vi la til en ny kolonne på skjemaet vårt og begynte med å gi alle kodene en kategori. Vi endte så opp med følgende kategorier: relasjon, redsel/trusler, alvorlighetsgrad, atferd hos barnet, atferd hos foreldre, organisatorisk støtte, usikkerhet, vakuum i tiden etter sendt bekymringsmelding, samarbeid med barnevernet, meldeplikt og manglende kompetanse. Videre så vi at flere av kodene våre passet inn i flere at kategoriene, og at noen av kategoriene vi hadde lagt nok ble litt for snevre. Vi analyserte da frem funnene relasjon til foreldre og samarbeid med barneverntjenesten som hovedfunn som svarte på vår problemstilling. I forbindelse med samarbeid kom også tillit opp som tema, men siden det hand tett sammen

med samarbeid, kategoriserte vi tillit inn under kategorien samarbeid. Redsel og trusler var for eksempel først en egen kategori, mens etter at vi hadde sett at det nok ble for snevert ble den en del av kategorien relasjon til foreldre.

I tabellen under følger et eksempel fra kategoriseringen:

Kategori	Kode	Sitat
Relasjon til foreldre	Ubehag etter sendt melding	Når vi har sendt det der brevet.. så føler det nesten som at jobben vår er gjort. Men det er jo da på et vis at vår jobb starter.. fordi da starter den på en ny måte.. da må vi igjen begynne å gjenopprette relasjonen til familien.. fordi de er jo fortsatt her.”
Samarbeid med barnevernet	Informasjon om saken	Jeg opplever at samarbeidet er greit. Det har vært forskjellig opp igjennom årene sånn i forhold til hvor mye informasjon vi får, sånn i ettertid, og det er veldig betryggende med at vi får et brev om at vi avslutter saken., eller at undersøkelsen fortsetter eller at tiltaket er gått i gang.”
Samarbeid med barnevernet	Taushetsplikt til hinder for samarbeid	Før følte vi at dette med taushetsplikten var til hinder for samarbeid, at vi satt og lurte på om de var inne i bildet og hvis vi ringte fikk vi ikke vite noen ting.

3.7 Forskningsetiske vurderinger

3.7.1 Meldeplikt og tilråding om gjennomføring av prosjektet fra NSD

Fordi vi gjennom intervjuer samler personopplysninger, var prosjektet meldepliktig til Norsk samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Vi utarbeidet derfor et informasjonsskriv som inviterte til deltakelse i prosjektet (vedlegg 1) og et utkast til en intervjuguide (vedlegg 2).

Informasjonsskrivet inneholdt formålet med prosjektet og informasjon om hvem som er ansvarlig for prosjektet, hva det vil innebære å delta i prosjektet, personvern og personopplysninger, og hvem vi ønsket å intervju. Her skrev vi at vi var interessert i barnehageansattes erfaringer rundt deres vurderinger når det sendes bekymringsmeldinger til barneverntjenesten. Vi skrev videre at det ikke er et krav å ha sendt bekymringsmelding, men at de bør ha vært i en eller flere situasjoner hvor de har tatt vurderinger i forhold til dette. Vi skrev videre at vi ønsket å intervju ansatte med ulik bakgrunn og fra ulike barnehager. Utkastet til intervjuguiden viste til hvilke tema og spørsmål som intervjuet ville omhandle. Begge disse dokumentene ble sendt inn sammen med en formell søknad om å få gjennomføre forskningen. En tilråding fra NSD innebærer at NSD vurderer at innsamling og lagring av personopplysninger i prosjektet er i samsvar med etiske og lovmessige standarder da NSD går gjennom formålet med prosjektet, og hvordan informasjonen innhentes, dokumenteres og behandles.

Den 12.10.22 mottok vi tilråding om gjennomføring fra NSD. Når denne var mottatt startet vi straks med rekruttering av informanter og datainnsamling (vedlegg 3).

3.7.2 Konfidensialitet

Konfidensialitet innenfor forskning handler om at det skal foreligge en enighet med informantene om hva informasjonen som innhentes blir brukt til. Som regel handler dette om at informasjonen som innhentes ikke skal kunne identifisere og avsløre hvem informantene er (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 106).

I vår studie har vi gjennomført intervju av åtte ulike informanter. Under disse intervjuene har informantene delt egne erfaringer, personlige tanker og følelser. De har fortalt om spesifikke hendelser fra egen yrkeserfaring. Dette involverer deres vurderinger når det kommer til å sende, eller å ikke sende bekymringsmelding til barnevernet. Det er dermed viktig at informantene er informert om hva det innebærer å delta i prosjektet helt fra begynnelsen. På denne måten foreligger det en enighet om hvordan dataene skal behandles og benyttes.

Denne informasjonen sto derfor i informasjonsskrivet som ble sendt ut til informantene helt i starten av prosessen. Informantene ble også informert om at de presenteres anonymt i oppgaven, og at navnene som benyttes i presentasjonen av studien er fiktive. Vi har også gjennom hele prosessen informert om at deltakerne kan trekke seg når som helst, og uten at det vil føre til noen konsekvenser for dem.

3.8 Studiens kvalitet

Et forskningsprosjekt som dette må oppfylle flere krav når det kommer til kvalitet. Tjora (2021) beskriver at det ofte brukes tre kriterier som indikatorer på kvalitet, disse er validitet (gyldighet), reliabilitet (pålitelighet) og generaliserbarhet. Vi skal nå redegjøre for disse kvalitetskriteriene når det kommer til vårt forskningsprosjekt.

3.8.1 Validitet

Validitet blir av Kvale & Brinkmann (2019, s. 276) beskrevet som hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke.

I vår studie, hvor vi ønsket å undersøke hvilke vurderinger ansatte i barnehagen gjør når det kommer til å sende bekymringsmelding, vurderer vi at valget av kvalitativ metode og bruk av intervju av ansatte i barnehagen er en egnet metode for å få undersøkt vår problemstilling. Vi har redegjort for funnene våre, som vi videre har knyttet opp mot relevant teori. I analysen har vi brukt de hovedtema som kom frem i intervjuene, og drøftet disse opp mot teorien.

Alle informantene som vi intervjuet, hadde erfaring med å ta vurderinger om bekymringsmelding skulle sendes eller ikke sendes til barnevernet. Man kan dermed si at det er en sammenheng mellom hva vi ønsket å finne svar på, hvordan vi gikk frem for å belyse problemstillingen, og hva vi har fått svar på gjennom undersøkelsen.

Det man skal se på når det kommer til validitet er om konklusjonene som vi kommer frem til er gyldige i forhold til det fenomenet man har studert. Vi har jobbet i barnevernet, og en risiko ved at vi har denne arbeidserfaringen er at vi er forutinntatte ved oppstart av prosjektet og at vi styrer unna elementer som kommer frem i forskningen som ikke sammenfaller med våre egne antakelser og tanker om hva som vil komme frem. En fordel med erfaringene våre er at vi tolker og presenterer funnen på bakgrunn av det informantene har fortalt, og egne erfaringer.

3.8.2 Reliabilitet

Reliabilitet handler om pålitelighet og troverdighet i forskningen (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 276) og pålitelighet og troverdighet brukes om hverandre for å beskrive reliabilitet. Tjora (2021) beskriver at reliabilitet handler om hvorvidt vi oppfatter en tydelig sammenheng

mellom empiri, analyse og konklusjon og at dette ikke fremkommer grunnet personlige, politiske eller andre faktorer som ikke redegjøres for.

Et mål er at leseren av studien skal få et tydelig bilde over forskningsprosjektet, slik at de kan vurdere forskningens kvalitet (Tjora, 2021). Hvis leseren skal kunne gjøre dette er det viktig at man reflekterer rundt valg og hvordan forskningsprosjekter blitt gjennomført. Prosessen da blir da mest mulig gjennomskiktig, og det blir mulig for leseren å vurdere kvaliteten.

Vi har gjennom kapitlene “forforståelse” og “rollen som intervjuer” forsøkt å synliggjøre våre refleksjoner knyttet til vår yrkeserfaring og hvordan dette kan påvirke vår forskningsprosess. Vi har også gjennom kapitlene “intervjuguide”, “intervjuene” og “dataanalyse” forsøkt å reflektere, samt synliggjøre hvordan vår forskningsprosess har vært, og hvordan vi har gjort de ulike stegene underveis i prosessen.

Tjora (2021) beskriver også at reliabilitet handler om relasjonen mellom forsker og informanter. Vi har i kapitlet “intervjuene” skrevet mer inngående om dette. Her viser vi til at flere av informantene var informanter vi kjente fra før av på bakgrunn av vår tidligere arbeidserfaring i barnevernet. Vi belyser her at vi har reflektert over dette, og at vi også tok opp dette med informantene.

Når vi har reflektert rundt prosessen i ettertid ser vi at vi kunne hatt informanter fra flere kommuner. Dette ville gjort at vi hadde fått mer informasjon om hvordan samarbeidet mellom barnehage og barnevern er i andre kommuner. Tid og ressurser gjorde derimot dette vanskelig, og det gjorde at vi tok valget om å holde oss til kommuner i nærheten av der vi begge bor. Vi opplevde at selv om vi tok nabokommuner var rekruttering av disse informantene vanskelig og tidkrevende.

Grunnet personlige utfordringer ble en del av intervjuene gjennomført av bare en av oss. Planen var i utgangspunktet at vi skulle gjennomføre alle intervjuene sammen. På den måten kunne den ene stille spørsmålene fra intervjuguiden, og den andre kunne føle med og stille eventuelle oppfølgingsspørsmål ved behov. Slik ble det imidlertid ikke på over halvparten av intervjuene. Det gjorde at ansvaret ble på den som intervjuet, og disse intervjuene ble mer krevende å gjøre alene enn sammen med noen. Samtidig er jo dette slik mange gjør disse intervjuene, så vi tok en vurdering på at det ville gå greit.

3.8.3 Generaliserbarhet/overførbarhet

Generaliserbarhet handler ifølge Tjora (2021, s. 267) om et eksplisitt eller implisitt mål innenfor det meste av samfunnsforskningen og handler om undersøkelsens gyldighet ut over de tilfeller som har vært forsket på.

Vi har i vår oppgave forsøkt å presentere våre funn i sammenheng med annen forskning og viser til teorier som omhandler det våre informanter forteller om. Vi har forsøkt å vise at vår studie er et supplement til annen forskning på feltet. Vi viser til rapporter og andre forskningsstudier som forsker på det samme fagfelt, men som har en annen tilnærming enn det vi har i vår studie. Vi viser hvordan resultatene i studien samsvarer med denne tidligere forskningen. Selv om vår studie ikke kan si at funnene er representative for alle, kan funnene våre bidra til å belyse erfaringer i forhold til prosesser med bekymringsmeldinger, som nok flere kan kjenne seg igjen i.

4.0 Analyse og drøfting

I dette kapittelet vil vi presentere sentrale funn fra denne studien, som vi videre vil knytte opp mot relevant teori. Etter å ha kodet og kategorisert det som kom frem i intervjuene satt vi igjen med flere ulike tema. Vi måtte ut fra dette gjøre en vurdering på hva som best kunne bidra til å svare på vår problemstilling:

Hvilke erfaringer har barnehageansatte med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten og hvilken betydning har vurderinger knyttet til meldingene for deres videre arbeid med foreldre og barn?

Problemstillingen er vårt overordnede forskningsspørsmål og vi vil derfor i det følgende vise og drøfte våre funn i forhold til ulike aspekter ved samarbeid og betydningen av tillit som preger de barnehageansattes erfaringer med bekymringsmeldinger til barnevernet, og hvordan vurderinger knyttet til bekymringsmeldinger preger de barnehageansattes relasjon til familiene/foreldrene og i noen tilfeller kan sette denne på spill.

4.1 Samarbeid og tillit – Erfaringer med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten

Vi skal i det følgende redegjøre hva informantene trakk frem av erfaringer med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten. Det informantene i hovedsak trakk frem når det kom til samarbeid med barneverntjenesten var at tidligere erfaringer, rutiner, opplevelsen etter sendt bekymringsmelding og barnehagens ønske om å hjelpe familien var påvirkende faktorer. Vi skal videre drøfte disse funnene opp mot relevant teori.

4.1.1 Tidligere erfaringer med samarbeid preger vurderinger om å melde

Informantene våre fortalte at de hadde varierende erfaring med samarbeidet med barneverntjenesten i tidligere saker. En av informantene fortalte:

“Noen ganger får vi veldig god informasjon. Vi får vite det vi trenger.. Og andre ganger får vi veldig sånn avmålt og lite informasjon. Det varierer litt.. Det har i alle fall variert veldig hvis jeg tenker på de årene som er gått.”

En annen fortalte:

“Jeg opplever at samarbeidet er greit. Det har vært forskjellig opp igjennom årene sånn i forhold til hvor mye informasjon vi får, sånn i ettertid, og det er veldig

betryggende med at vi får et brev om at vi avslutter saken., eller at undersøkelsen fortsetter eller at tiltaket er gått i gang.”

De to sitatene er illustrerende for hvordan flere av informantene snakker om samarbeidsrelasjonen til barnevernet. Begge informantene forteller at de har erfaring med at samarbeidet og informasjonen de mottar fra barnevernet har variert. De beskriver begge at de noen ganger får god informasjon og at samarbeidet er greit, mens i andre tilfeller er det lite informasjon og manglende samarbeid. En av informantene fortalte også at barnevernet i den aktuelle kommunen over tid hadde slitt med hyppige utbyttinger av personale, og at samarbeidet derfor bar preg av det.

Glavin og Erdal (2018) beskriver at kjennskap til hverandre som yrkesutøvere har betydning for brukerne av de ulike tjenestene. Det å øke kunnskapen om hverandres tjenester, virkeområder og tilbud har derfor også betydning for brukerne av de aktuelle tjenestene. Informantene beskriver at samarbeidet varierer veldig, og at tilbakemeldinger og samarbeid med tjenesten blir basert på den enkelte ansatte i tjenesten. Når det da også skjer hyppige utskiftninger av personale, blir det vanskelig for de barnehageansatte å få bygget en god relasjon og tillit til de barnevernsansatte. Barnehagen får da mindre kjennskap til barnevernet, og mindre kunnskap om barnevernets kompetanse og arbeidsområder. Som vi var inne på i innledningen har barnehagene over tid etterspurt mer åpenhet mellom barnehagen og barneverntjenesten. Tidligere forskning har også vist at om samarbeidet fungerer eller ikke, og hvordan det fungerer, handler i stor grad om hvordan ansatte i barnehagen og ansatte i barneverntjenesten oppfatter hverandre (Haug, 2022, s. 143).

Det har også blitt sett en sammenheng ved at positive erfaringer om samarbeid gjør det lettere for barnehagene å sende bekymringsmelding til barneverntjenesten (Backe-Hansen, 2009, s. 58). Ved at de barnehageansatte får positive erfaringer med å samarbeide med barneverntjenesten får de et ønske for videre samarbeid, noe som ifølge Glavin og Erdal (2018) kan virke selvforsterkende for videre samarbeid. Det å ha hatt positive erfaringer ved samarbeid tidligere, kan også gjøre det lettere å ta kontakt med den enkelte saksbehandler. Terskelen for å ta kontakt kan bli lavere og mulighetene for samarbeid blir bedre. Dette kan gjelde både når den barnehageansatte skal drøfte en eventuell sak på grunn av usikkerhet om meldeplikten og om den er oppfylt, men også i etterkant av at bekymringsmelding er sendt, for å få informasjon om hvordan det går. Barnehagen vil da lettere kunne bli involvert i prosessen, og det kan igjen påvirke relasjonen som barnehagen og foreldrene har til

hverandre. Foreldrene kan da oppleve barnehagen som en instans som ønsker å hjelpe de, og barnehagen og barnevernet kan samarbeide om familiens aktuelle utfordringer. Samtidig vil negative erfaringer med tidligere kontakt og samarbeid med barnevernet, gjøre samarbeidet og dialogen mellom tjenestene vanskeligere. Dette er noe som våre informanter også beskrev, der de hadde en kontaktperson de lett fikk tak i, eller som de hadde positive erfaringer med, var det enklere å ta kontakt for å for eksempel drøfte en sak, eller spørre hvordan det går med en familie.

En av de andre informantene fortalte:

“Ja.. I en annen sak jeg har nå er det god dialog. Der har vi samarbeidsmøter og vi kan ringes og.. Men det er mer sånn veiledning av foreldre i forhold til oppdragelse og sånt. Det er ikke noe vold inne i bildet. Men der opplever jeg at det er bra, så det er litt sånn både og. Men jeg har opplevd folk der jeg har tenkt nei, den personen er ikke vits å ringe. Opplevelsen av personen som en vegg på en måte. Så det er veldig forskjell på hvilken kontaktperson man får.”

Informanten forteller her om en sak som hun hadde på daværende tidspunkt hvor det var god dialog og et godt samarbeid. Hun forteller videre at det gjaldt veiledning av foreldre, og ikke mistanke om vold eller overgrep. Det kan virke som om hun gjør det skille for å vise til at hun har annen erfaring fra saker som omhandler vold. Hun beskriver videre at hun har opplevd dårlig samarbeid tidligere, og hun fortalte i intervjuet at det handlet mye om enkeltpersonen i barnevernet og ikke om institusjonelle forhold ved barneverntjenesten. Hennes erfaring fra tidligere var at saksbehandleren i barnevernet var vanskelig å samarbeide med, og at man fikk lite eller ingen informasjon. Hun beskriver her at hennes tidligere erfaringer med denne personen gjorde at hun ikke en gang prøvde å ta kontakt. Ser man dette i sammenheng med både det Backe-Hansen (2009), Haug (2022) og Glavin og Erdal (2018) beskriver ser man at opplevelsen av samarbeidet spiller en stor rolle for de barnehageansatte. De informantene vi intervjuet var tydelige på at det var viktig for dem, og de fortalte også at de ønsket å ha et bedre samarbeid med barnevernet. Både slik at barnehagen kan være en ressurs for familien, og at de kan tilrettelegge for familiens ulike behov, men også for at samarbeidet og dialogen påvirker relasjonen mellom barnehagen og familien. Informantene uttrykket et ønske om mer informasjon fra barnevernet om hva som skjer i saken, slik at barnehagen kan tilrettelegge og bruke denne informasjonen i arbeidet med barnet.

Informanten forteller:

“Som sagt vil vi jo vise foreldrene at vi er her for dem. Da hadde det vært godt å ha mer informasjon om hva som skal skje, hva har skjedd, hva sa de på hjemmebesøk, det er jo ting vi kunne brukt i vårt arbeid videre med barna... Det er jo mye vi kan gjøre for å tilrettelegge hvis det ikke er så veldig bra hjemme.. men jeg føler vi blir litt utelatt.. og det er så mye mer vi kunne gjort hvis samarbeidet mellom oss og barnevernet var tettere. Vi er jo interessert i å gjøre mer for alle barna.”

En annen informant forteller:

“Det er greit at vi ikke skal inn i hjemmet, men kunne vi gjort mer ved henting og levering som hadde lettet ting for foreldrene så kan det være små grep som vi kunne gjort, hvis vi bare hadde visst om det.”

Begge disse informantene beskriver at de som barnehageansatte ønsker å vite mer om familiens situasjon, slik at de videre kan bruke det i arbeidet med barnet. De uttrykker også at barnehagen ønsket å vise for familien at de ansatte i barnehagen er der for dem, og at de kan tilrettelegge for familien gjennom flere ulike tiltak i barnehagen. Deres opplevelse at de blir utelatt fra situasjonen, og at deres interesse om å gjøre mer for barna ikke blir hørt av barnevernet. Her kan man se at barnehagens vurdering er at de kan gjøre mer for hvert enkelt barn, og at de har muligheter for å tilrettelegge og kanskje også sette inn andre tiltak i barnehagehverdagen. Barnehagens opplevelse er imidlertid at barnevernet ikke ser verdien av dette, og barnehagen blir ikke vurdert som en ressurs i barnevernets arbeid.

Glavin og Erdal (2018) beskriver at kjennskap til hverandre som yrkesutøvere, har betydning for brukerne. Dette vil også gjelde for barnevernet og barnehagen. Moe (2015) presenterer også at hennes informanter, som besto av barnevernledere, vektla viktigheten av å kjenne hverandres kompetanse og rammeverk. Hvis barnevernet ikke har tilgang til opplysninger om at barnehagen ønsker å tilrettelegge og sette inn tiltak i barnehagen og at de ønsker å bidra, vil barnehagen både føle seg utelatt, men også bli utelatt fra arbeidet med familien. Barnevernet går også dermed glipp av ressurser som kan utnyttes fra barnehagens side. Barnehagen er en instans som har kjennskap til både foreldrene og barnet. Som oppvekstreformen sier, er et av målene i reformen at kommunen skal jobbe med tidlig innsats og forebygging, og at ressursbruken og oppgaveløsningen skal bli mer effektiv (NOU 2016:6). Våre informanter beskrev et ønske om å hjelpe familiene, og at de også kunne tilrettelegge og sette inn tiltak i barnehagehverdagen for å hjelpe barnet og familien. Gjennom at barnehagen ekskluderes, og

at de barnehageansatte føler på dette, kan dette føre til at den tidlige innsatsen og ressursbruken ikke utnyttes slik som det er tenkt gjennom den nye oppvekstreformen. Moe (2015) beskriver viktigheten av å kjenne hverandres kompetanse for hvordan den andre parten jobber. Det at tjenestene har kunnskap om hverandre vil gi en grunnleggende forståelse for hvordan og hvorfor ting gjøres, og det vil kunne bidra til et bedre samarbeid. Slik vi forstår våre informanternes erfaringer, savnet de nettopp denne gjensidige kjennskapen til hverandre. Særlig at barnevernsansatte kjente til det de som barnehage kunne bidra med for barnet og familien. Informanten opplevde derfor at det ble lite samarbeid mellom dem og barnevernstjenesten, men mer en enveis informasjon fra barnehagen til barnevernet.

4.1.2 Usikkerhet rundt rutiner gir usikkerhet rundt meldeansvar

Under intervjuene spurte vi informantene om de hadde rutiner når det kom til å melde bekymring til Barneverntjenesten. Dette var det relativt stor usikkerhet om blant informantene. En av informantene sa: «*Vi har det sikkert i en perm...*». En annen informant uttrykte: «*Det gjør det vel helt sikkert...*»

En tredje informant fortalte:

«Huff ja.. det må det jo gjøre.... nå snakker du med den rette personen. Ja.. det gjør det.. vi har nettopp lest gjennom en beredskapsperm.. i hvert fall.. der mener jeg det står et kapittel om barnevern også, men det lurer jeg på er mer sånn akuttsaker. Tror jeg.. vold og.. overgrep.»

I Barnehagelovens forskrift, rammeplanen, står det at rutiner for samarbeid er styrers ansvar: “*Styreren skal sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner, slik som skolen, helsestasjonen, den pedagogiske-psykologiske tjenesten og barnevernet*” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Det fremkommer her tydelig at styrer i den enkelte barnehage har ansvaret for at barnehagen har rutiner når det kommer til samarbeid med relevante instanser. Av relevante instanser listes også barnevernet opp som en av disse. Styrers ansvar vil da omhandle å ha tydelige rutiner på dette i barnehagen, og som det står i rammeplanen, at rutinene er innarbeidet i personalet. Informantene forteller her, på litt ulike måter, at rutinene nok sikkert finnes. Her kan det imidlertid virke som at rutinene sjeldent tas i bruk eller gjennomgås på for eksempel felles møtepunkter eller planleggingsdager. Hvis dette ikke gjøres, er det heller ikke sannsynlig at de blir en del av arbeidshverdagen. Glavin og Erdal (2018) skriver at samarbeid bør forankres i dokumenter og planer, slik at det ikke blir

personavhengig. Det at rutinene ikke er innarbeidet i barnehagen vil kunne påvirke situasjoner hvor vurdering om å sende bekymringsmeldinger skal tas. Det vil også kunne bli personavhengig hvor mye kunnskap en har om meldeplikt, om tjenesten generelt, og om hvordan man skal ta kontakt med barnevernet for drøfting eller for å sende bekymringsmelding.

Moe (2015) legger frem at hennes informanter vektla betydningen av et godt samarbeid på ledernivå og at styrer har en viktig rolle i foreldresamarbeidet. Styrers rolle kan derfor sies å ha en viktig rolle både ovenfor barnevernet og ovenfor foreldrene. Styrer plikter å ha rutiner for samarbeidet og at disse er innarbeidet i personalgruppa, å støtte den enkelte ansatte i situasjoner hvor det skal meldes, samt å ha dialog med foreldre. En av informantene forklarte hvordan det opplevdes når styrer var uenig i hennes bekymring, og at hun følte seg veldig alene med saken selv om andre ansatte i barnehagen var enige i hennes vurderinger. Selv om det er styrers ansvar at barnehagen har rutiner for samarbeid med relevante instanser, har den enkelte ansatte meldeplikt. Meldeplikten fremsto imidlertid også litt uklar for flere av informantene, som en av informantene fortalte:

«Og det er det jeg mener med meldeplikt. Meldeplikt, hvor? Har de meldeplikt til leder og styrer eller burde meldeplikten vært direkte til det det skal? Så vi har jo snakket en del om meldeplikt, men.. det er ikke helt sånn det er».

Denne informanten jobbet som pedagogisk leder i barnehagen. Hun opplevde at andre ansatte i barnehagen kom til henne med ulike bekymringer. Videre var det hun som tok det opp med styrer i barnehagen. Hun beskrev at kollegaene hennes kommer til henne med bekymringer, men at de ikke gjør noe med den selv. Som å for eksempel drøfte med barnevernet eller ta bekymringen direkte med styrer. Det ble under intervjuet tydelig for informanten at de interne rutinene gikk over lovgivningen om at den enkelte har meldeplikt. Ser man dette i sammenheng med hva Glavin og Erdal (2018) skriver om at samarbeid bør forankres i dokumenter og planer, for at det ikke skal bli personavhengig, kan det se ut til at det motsatte gjelder i flere barnehageansattes hverdag. Moe (2015) presenteres også at samarbeid bør forankres hos kommuneledelsen. Det kan imidlertid se ut til at barnehagen har utviklet rutiner om at bekymringer skal tas videre til nærmeste leder, som kanskje vet mer om saken og som kan ta det videre med barnevern eller styrer. Det kan derfor virke som at meldeplikten som den enkelte da har forsvinner på et vis. Samtidig kan det være forståelig det informantene sier om at vikarer, assistenter og barne- og ungdomsarbeidere skal ta bekymringer, tanker og

refleksjoner videre med den pedagogiske lederen for avdelingen. Det kan være ulike ting som foregår eller planlegges rundt barnet og familien som resten av barnehagen ikke vet. Den pedagogiske lederen er også som regel den som gjennomfører foreldresamtaler med foreldrene, og de kan ha mye informasjon om familien som ikke nødvendigvis er delt med resten av avdelingen eller barnehagen. En av informantene fortalte noe om dette:

“Jeg er veldig opptatt av at det ikke skal snakkes om på avdelingen. De som jobber med meg på min avdeling er veldig observerende og kan komme til meg hvis det er noe, da er jeg veldig sånn «skriv det ned og legg det i arkivet». Så tar jeg det opp med styreren min, så har vi en god dialog rundt det, også ofte har jeg og styrer et møte med foreldrene, også tar vi det litt der fra om det fortsatt føles som en bekymring eller ikke.”

Som tidligere nevnt sier denne informanten noe om at hun har en del opplysninger som hun ikke deler med resten av avdelingen. Denne informanten fortalte i intervjuet at hun var opptatt av å ikke dele alt med alle, da hun var redd det skulle gjøre at de ansatte la mer merke til atferd eller uttalelser fra det enkelte barnet. Informanten uttalte at hun som pedagogisk leder har mer informasjon om familien, som både fremkommer i møter med familien og ved annen dialog. En annen informant vi intervjuet stilte samtidig spørsmålstegn ved dette. Denne informanten poengterte at mange av de som jobber mest med barna i løpet av en dag ofte er vikarer og fagarbeidere. Da kan det være viktig å vite relevant informasjon om barnet, for bedre å kunne forstå og møte barnet i barnehagehverdagen. Ved at de som ser barna mest ikke får tilgang til viktige opplysninger kan man undre seg over om bekymringen blir mer uavklart og utydelig. Kan det det skje at meldeplikten ikke overholdes selv om flere ulike personer sitter med en delt bekymring. Det kan virke som at det verserer en del informasjon i barnehagen som ikke alle som jobber med barna får tilgang til. Det kan virke uklart hvordan denne informasjonen skal forvaltes, og det vil variere hvordan det gjøres både fra person til person, men også i de ulike barnehagene og hvilke rutiner de har. De rådende diskurser om samarbeid kan bidra til å belyse dette.

Samhandling har stått sterkt i fokus de siste to tiårene. Fra et tidligere sterkt fokus på samordning, dreide diskursen utover 1990-tallet mot samhandling mellom tjenestene for å nå mål om økt innsats på forebygging, tidlig intervensjon (Breimo og Sandvin, 2022). Fokuset rettes innenfor denne diskursen på samarbeid mellom ulike etater og tjenester, og hvordan samarbeidet skal fungere på ulike nivå. Det store fokuset på at barnehagene må melde

bekymringer til barneverntjenesten kan forstås i lys av denne diskursen. Ut fra det som fremkommer i vår studie kan det imidlertid synes som at samarbeidet innad i barnehagen har fått lite fokus, noe som preger de barnehageansattes dialog seg imellom, om bekymringsmelding blir sendt og hvordan de erfarer å få fulgt opp barna. Dersom det er liten dialog og samarbeid innad i barnehagen, slik flere informanter forteller om i denne studien, kan flere av de ansatte i barnehagen sitte med en liten bekymring, og kanskje ulike bekymringer, men det blir vanskelig å få oversikt over barnets hele situasjon.

4.1.3 Opplevelsen etter bekymringsmelding er sendt påvirker de barnehageansatte

Flere av informantene uttrykte at tiden etter at bekymringsmelding var sendt kunne oppleves som vanskelig og en av informantene beskrev:

“Det jeg synes er vanskelig er at når vi melder en bekymring, så melder vi en bekymring, sender en rapport etterpå, også er det.. så blir man stående der å ikke vite hva som er veien videre for familien og man kan jo få beskjed hvis saken er avsluttet selyfølgelig, men. Jeg synes det er vanskelig å ikke vite hva mer vi kan gjøre for å hjelpe familien”.

En annen informant hadde lignende erfaring og fortalte:

“Når vi har sendt det der brevet.. så føler det nesten som at jobben vår er gjort. Men det er jo da på et vis at vår jobb starter.. fordi da starter den på en ny måte.. da må vi igjen begynne å gjenopprette relasjonen til familien.. fordi de er jo fortsatt her.”

Informanten beskriver her at når bekymringsmeldingen er sendt, kan opplevelsen være at jobben er gjort. Når det i realiteten er slik at det er nå jobben starter. Informanten forteller videre:

“Vi vet ikke hva de jobber med.. når vi har meldt vet ikke vi hva som skjer mer.. veldig sjeldent får vi mye tilbakemelding på hvordan det går, hva som er gangen i det, hva skjer nå. Vi har barna her hele tiden, vi har foreldrene her hele tiden.. og de vet at vi har meldt en sak.. så.. det tenker jeg kanskje var litt utfordrende i denne saken og det er en utfordring.. at vi har litt for tungvint informasjonsflyt.. men ellers opplever jeg bare hyggelige folk og.. får greie svar når vi ringer.. blir hørt.. blir tatt på alvor.”

Denne informanten savner mer utfyllende tilbakemeldinger fra barneverntjenesten. Hun hevder at hvis det ble delt mer informasjon mellom barnehage og barnevern ville den

helhetlige oppfølgingen familiene hadde fått, blitt bedre. En annen informant vi intervjuet uttrykte at barnevernet skulle hatt en rolle i en spesifikk sak, og forteller at hun skulle ønske barnevernet kunne ha et “veien videre-møte”. Denne informanten følte at barnehagen ble stående alene mot foreldrene i ettertid, og savnet at barnevernet koblet inn barnehagen både for samarbeidets del, men også grunnet relasjonen med familien.

Ifølge Glavin og Erdal (2018) er en av forutsetningene for et godt samarbeid mellom ulike instanser at man har god kjennskap til hverandres ansvarsområder, og hvilke lovverk den andre jobber under. Gjennom å ha kjennskap til dette vil en kunne vite hva den andre faktisk jobber med, og hva som er den andres ansvar, og man vil også kunne ha en bedre forståelse for hva som gjøres og ikke gjøres i den enkelte sak. Ser man dette i sammenheng med det informantene forteller, kan man forstå at de barnehageansatte kan sitte igjen med en følelse av avmakt. De barnehageansatte vet ikke hva som foregår innenfor barnevernstjenestens vegger, og opplever at de heller ikke kan få adgang til dette. For de barnehageansatte kan det oppleves som at barnevernet ikke forstår barnehagens jobb og deres relasjon til familien. De kan dermed oppleve at de blir stående alene i etterkant av at bekymringsmelding er sendt, og at deres posisjon for å kunne hjelpe familien er svekket.

En av informantene forteller:

«Jeg tror ikke jeg var forberedt i det hele tatt på hva som kom til å skje, og hvordan dette kom til å bli i ettertid. For at med en gang vi hadde vært hos barnevernet, så var det barnevernet som meldte dette til politiet. Og tok på en måte styringen på situasjonen, og da ble jo vi stående, følte vi ble stående veldig utenfor det som skjedde.»

Informanten forteller om en sak hvor barnehagen meldte bekymring for om barnet ble utsatt for vold i hjemmet. I disse sakene skal ikke foreldrene involveres eller kalles inn til møte i forkant av at melding sendes. Informanten beskriver en følelse av at barnevernet tok kontroll over situasjonen, og at barnehagen ikke ble involvert. Verken når situasjonen skjedde, eller i tiden etterpå. Som tidligere nevnt er det viktig for at samarbeidet skal fungere at man har tillit til at den andre parten utfører sin del av samarbeidet (Glavin og Erdal, 2018). I dette tilfellet fikk ikke barnehagen informasjon om hvordan prosessen kom til å foregå fra barnevernets side. De følte at barnevernet tok over, og at de ble utelatt. Hvis barnehagen hadde fått mer kunnskap og informasjon fra barnevernet om prosessen, ville kanskje dette gjort at barnehagen hadde hatt tillit til at barnevernet faktisk “tok over” prosessen, og at barnehagen

da kunne stole på at jobben ble gjort og at familien ble ivaretatt. I stedetfor uttrykker barnehagen at de ble stående igjen utenfor det som skjedde. Rugkåsa (2014) beskriver at man som fagperson blir en del av system, og at man utfører handlinger ut fra dette systemets rutiner og organisering. Hun beskriver hvordan man videre som fagperson velger å følge dette systemet, selv om det bryter med egne profesjonelle verdier og meninger. De barnehageansatte blir en del av systemet, samtidig som de ikke er en del av det (Rugkåsa, 2014). De barnehageansatte kjenner da på et ubehag. Dette ubehaget kan man forstå i lys av de erfaringer de har fra tidligere om at de og barnevernet vurderer og erfarer situasjoner ulikt. Disse erfaringene består av tidligere samarbeid med barnevernet, hvordan den ansatte har opplevd å bli inkludert tidligere og eksempelvis tidligere henleggelse av det barnehagen anså som alvorlige bekymringer. Barnehagen må gi fra seg mye informasjon om familien, en familie som de selv beskriver betyr mye for de og som de bryr seg om, og videre vet ikke barnehagen hva som skjer med informasjonen. Barnehagen har også gjort egne vurderinger i forkant av at det sendes bekymringsmeldinger, og når de gir fra seg disse, vet ikke barnehagen hvordan barnevernet vektlegger disse vurderingene, og heller ikke hvordan de vurderer saken videre.

Sett i lys av det Lo (2022) skriver om tillit og mistillit kan man også forstå de barnehageansattes erfaringer. Forstått i en handlingsteoretisk tilnærming, kan tillit være basert på andre vurderinger enn samarbeidspartnerens intensjoner (Lo, 2022). Ut fra de barnehageansattes erfaringer, kan vi her se at opplevelsen av at de mister kontrollen over familiens situasjon, og ikke vet hva som skal skje videre, blir en bekymring som de har. Barnehagen opplever at de ikke får informasjon om prosessen og om saken, og det blir et usikkerhetsmoment som preger deres videre arbeid. Dette igjen kan påvirke barnehagens vurderinger og beslutninger neste gang barnevernet skal kontaktes. Tilliten de barnehageansatte har blir dermed påvirket av tidligere erfaringer med samarbeider og den tidligere relasjonen til barnevernet. Tillit handler derfor om flere ting enn samarbeidspartners intensjoner, den handler om tidligere erfaringer, opplevelse av samarbeidet, dialogen man har hatt og opplevelsen av den enkelte i barnevernet.

En annen informant beskriver også hvordan dette fører til konkrete dilemmaer i møte med foreldrene: *“Hva skal jeg gjøre nå.. Vet de at det er jeg som har sendt bekymringsmeldingen, skjønner de at det er jeg som har sendt, burde jeg snakke med de...”* ble spørsmål informantene forteller hun ble stående med.

Denne informanten fortalte under intervjuene at hun ikke visste om hennes navn sto skrevet på bekymringsmeldingen eller om det var styrer som hadde signert med eget navn. Hun visste heller ikke om foreldrene hadde tilgang til bekymringsmeldingen gjennom barneverntjenesten. Informanten uttrykte at hun syntes det var vanskelig å vite hva hun skulle gjøre etter at meldingen var sendt, og spørsmål som hva hun skulle gjøre, og om hun burde snakke med foreldrene om det, dukket opp. På spørsmål om tilbakemeldinger fra barnevernet i den enkelte sak fortalte en av informantene:

«Nei ingenting. Det er jo noe vi har savnet. Noe vi har snakket om ofte. Det er kjipt at vi må gi så mye informasjon til barnevernet også blir man bare sittende igjen som et stort spørsmålstegn. Vi er jo nysgjerrige og vi trenger jo å vite.. vi savner mer dialog med barnevernet.»

Flere av informantene fortalte at tilbakemeldingene fra barnevernet kunne variere fra sak til sak. I noen saker mottok de tilbakemelding på hva som skjedde i saken, mens i andre saker fikk de ingen tilbakemelding. Verken på at melding var mottatt, at undersøkelse var igangsatt eller at saken for eksempel var henlagt. Flere av informantene beskrev at tiden etter at bekymringsmelding er sendt oppleves som vanskelig. De beskrev at etter at man har meldt blir man stående å ikke vite hva som skjer, hvordan det går og hva som er veien videre. De beskrev også at de sjeldent får tilbakemelding fra Barneverntjenesten.

Glavin og Erdal (2018) hevder at for at samarbeidet skal fungere tilfredsstillende, må samarbeidet være forankret i dokumenter og planer. Disse planene må bære både politiske og administrative. Hvis samarbeid og plan på samarbeid ikke er forankret i rutiner og at de ansatte ikke vet hva som gjelder, vil samarbeidet kunne bli personavhengig. Informantene våre forteller om varierende grad av samarbeid og at samarbeidet har variert etter hvem som er ansatt i barneverntjenesten. Det at tilbakemeldinger fra barnevernet også varierer fra sak til sak kan gjøre det vanskelig for de ansatte i barnehagen å vite hva de skal forvente, og også hva de har "krav på". En informant fortalte imidlertid at de også selv tok initiativ til tilbakemelding dersom de ikke hørte noe: *"De fleste gangene har vi fått det.. Men vi får det ikke alltid.. Men vi er smått litt frempå.. Så vi ringer og hører.."*

Det denne informanten forteller viser at barnehagen hun jobber i er klar over at de har krav på tilbakemelding fra barnevernet og at dette er noe som de etterspør hvis de ikke hører noe. Denne informanten var den eneste av våre informanter som fortalte dette. Dette kan tyde på at ikke alle av våre informanter vet at man som melder har krav på tilbakemelding fra

barnevernet. Da vil man nok heller ikke etterspørre dette. For de ansatte som ikke er klar over lovverket, og heller ikke mottar noen tilbakemelding, blir det en usikkerhet hos de ansatte, og en situasjon som ikke fordrer samarbeid mellom instansene. I Lo`s studie (2022) trekkes det frem at informantene uttrykte at barnevernet manglet autonomi. Informantene kunne ha tillit til den enkelte ansatte i barnevernet, men mistillit til barneverntjenesten som institusjon. Ser man det informantene våre sier i lys av dette vil det kunne være negativt for samarbeidet at tilbakemeldinger og samarbeid er så personavhengig som det er. Da vil de barnehageansattes erfaringer med tidligere samarbeid og med enkelte kontaktpersoner kunne påvirke hvordan samarbeidet blir fremover. Det vil også kunne påvirke om barnehagen lett kan ta kontakt for å drøfte eller for og sende bekymringsmelding. Når tilliten beskrives å være høyere til den enkelte ansatte enn til tjenesten, vil det kunne føre til mistillit til både kontaktpersonen og til tjenesten, som igjen ikke fordrer et godt samarbeid og dialog.

Våre informanter har beskrevet at de opplever tilbakemeldingene fra barnevernet som varierende, og i flere saker som manglende. De forteller om følelsen de sitter igjen med som melder, og opplever at det er vanskelig å vite hvordan de skal jobbe fremover. Bvl. §13-3 sier her at barnevernet skal gi tilbakemelding dersom det er nødvendig av hensyn til melderens videre oppfølging. Det blir da barnevernet som må vurdere om melder skal informeres, og om det er nødvendig for melderens videre oppfølging av barn og familie. Her kan barnevernet vurdere at det ikke er nødvendig av hensyn til videre oppfølging, mens barnehagens opplevelse kan være at det er nødvendig. Ut fra det informantene forteller kan vi tolke det slik at de opplever rutinene og arbeidet til barnevernet som utydelig og lite konsist. Det kan virke tilfeldig om de får tilbakemeldinger, og om samarbeidet fungerer godt eller om det ikke er noe poeng å kontakte barnevernet i det hele tatt. Hvis de barnehageansatte føler på at barnevernet mangler autonomi, kan det handle om at barnehagen ønsker at barnevernet ta individuelle vurderinger i hver enkelt sak og gi barnehagen informasjon der det vurderes som viktig. Barnehagen kan føle at barnevernet som tjeneste aldri involverer barnehagen, og at de ikke "utnytter" lovverket slik at de faktisk kan involvere barnehagen der man vurderer der som hensiktsmessig. Barnehagen opplever det da som at barnevernet bare handler og vurderer som en tjeneste hvor det ikke utøves skjønn i hver enkelt sak, men hvor det følges de samme rutinene. Det er tydelig at dialogen er varierende i hver enkelt sak og en av informantene beskriver at det er lukket mellom barnehage og barneverntjeneste:

“Det som ofte blir løftet fram er jo det at man ikke får vite.. Om hverandre. Hvis det skjer noe, hvordan går det? Det er veldig lukket mellom barnehage og barnevern.”

Informantene beskriver variasjoner i dialog med barnevernet. De beskriver også at disse variasjonene har kunnet variere med hvem man har hatt som kontaktperson i barnevernet. Informanten beskriver at det er veldig lukket mellom barnehage og barnevern. Når samarbeid ikke er forankret i dokumenter og planer blir det personavhengig hvordan jobben gjennomføres og hvilke rutiner som gjelder. Det vil igjen kunne føre til usikkerhet for de ansatte i barnehagen, når det gjøres ulikt fra gang til gang. Lo (2022) beskriver også barnevernet og presenterer at tjenesten kan beskrives som en lukket tjeneste. Det er samtidig en tjeneste som er avhengig av samarbeid med andre for å kunne hjelpe barn og familier som er i behov av det (Lo, 2022). Det at de ansatte i barnehagen opplever tjenesten som lukket kan gjøre både samarbeidet vanskeligere, men også det å sende bekymringsmeldinger vanskeligere.

I likhet med Breimo m. fl. (2021) finner vi, at de barnehageansatte erfarer at det mangler en arena for *dialog* mellom barnehageansatte og barneverntjenesten. For å forstå de barnehageansatte kan det også se ut til at de føler at det er barnevernet som sitter med makta over dialogen og over familiens situasjon. Barnehagen føler ikke at de blir involvert i prosessen, og at mye av det avhenger av barnevernet, både de ansatte, men også den omdiskuterte taushetsplikten. Ifølge barnevernsloven §13-1, tredje ledd kan barnevernet gi opplysninger til barnehagen, hvis barnevernet vurderer det som nødvendig for å utføre oppgaver etter barnevernsloven. Barnehagen kan oppleve at barnevernet ikke gjør like vurderinger som barnehagen, og at de ikke er enige i barnehagens bekymringer eller behov for samarbeid. En risiko er da at barnevernet ikke vurderer det som nødvendig å gi opplysninger til barnehagen, mens barnehagen vurderer det som nødvendig at de involveres. Sett i lys av det informantene sier, ligger dermed en del av denne makta hos barnevernet, og det blir de som vurderer om behovet er der eller ikke. Barnehagen føler seg dermed utelatt, og samtidig som en instans som ikke har noe å si på dette.

4.1.4 Ønske om et mer formalisert samarbeid og å kunne hjelpe familien

Flere av informantene vi intervjuet uttrykte et ønske om et mer formalisert samarbeid med barneverntjenesten. De fortalte om hvordan de hadde opplevd samarbeidet og samarbeidsmøter med barnevernet tidligere, og kom også med direkte ønsker til hvordan de gjerne ville hatt det. En informant forteller:

“Vi var en gang på et kurs, og da fortalte noen at, i barnevernet i annen kommune så hadde de en sånn standard på at.. hvis det var noe, hvis saken ikke ble henlagt, så skulle det alltid dannes en samarbeidsgruppe rundt barnet, som tiltak. Og det gjør jo at det samarbeidet blir formalisert. Så det har vi jo foreslått flere ganger, men det har aldri vært noe som har blitt gjort. Ikke noen samarbeidsmøter.”

Denne informanten uttrykker at hun ønsker et mer formalisert samarbeid mellom barnehage og barneverntjeneste. Hun nevner et konkret eksempel hvor de har samarbeidsgruppe som tiltak uansett hva barnevernssaken gjelder, og at dette har blitt foreslått flere ganger. Hun gir videre uttrykk for at det aldri har blitt tatt tak i. Hun forteller at hun føler at barnehagen blir stående alene etter at bekymringsmeldingene er sendt, og at de som barnehage må følge opp sakene selv. Selv om de i noen tilfeller vet at barnevernet også følger opp saken etter sine lovhjemler, preges de barnehageansattes erfaringer av en usikkerhet om hvordan saken følges opp og av at de heller ikke får vite noe om det. En annen informant forteller:

“Der det har vært representanter fra barnevernet, men veldig ofte kunne de ikke komme, veldig ofte så har de.. altså, den taushetsplikten deres ble også veldig påtatt. Sånn at, jeg følte de ikke bidro så veldig inn i de møtene da. Og tenkte at det kunne ha vært en viktig møtearena for det med godt samarbeid. Og at man kan ha de møtene uten at man har en sak. Ja. Så. Det kan hende det har noe med at de har for mye å gjøre og.”

Denne informanten forteller om tilfeller hvor barnevernet faktisk har deltatt i ulike samarbeidsfora. Hun beskriver taushetsplikten barnevernet viser til som påtatt, og at barnevernet ikke bidro inn i møtene. Hun nevner videre at barnevernet sjeldent hadde mulighet for å delta i møtene, og også at det kunne ha en sammenheng med at de har mye å gjøre. Slik informanten beskriver, kan det for de ansatte i barnehagen oppleves som om taushetsplikten er et hinder for barnevernets informasjonsflyt og informasjonsdeling. Barnevernet innhenter dokumentasjon fra blant annet barnehage, hvor barnehagen utleverer familien og barnet, og deler det meste av informasjon som de sitter på. Når barnehagen da ringer for å høre hva som skjer, om barnevernet er inne i saken, om det er satt inn tiltak eller om det er avsluttet – opplever de å få lite eller ingen informasjon tilbake. En av informantene beskriver denne opplevelsen:

«Jeg føler ofte at vi bare utleverer familien som vi er veldig glade i og som stoler på oss, og som vi har en god relasjon til. Så utleverer vi de til en fremmed person, også

har ikke vi noe mer vi skulle sagt. Det kan føles litt sårt. Som sagt vil vi jo vise foreldrene at vi er her for dem. Da hadde det vært godt å ha mer informasjon om hva som skal skje, hva har skjedd, hva sa de på hjemmebesøk, det er jo ting vi kunne brukt i vårt arbeid videre med barna»

Informanten beskriver her at de utleverer familien som de er glade i, til en fremmed person, også har de verken noe mer de skulle sagt eller får noe mer informasjon om både hva som skal skje, men også hva som har skjedd. En av informantene fortalte også at det var vanskelig i tiden etter man hadde meldt når de som melder ikke fikk informasjon om hva som skjedde videre, kanskje ble det ikke noe sak av det, det ble henlagt. Det å fortsette foreldresamarbeidet opplevdes som vanskelig for denne informanten. Barnehagen beskriver her et ønske og et behov om å være en del av prosessen etter at bekymringsmelding er sendt, og man kan undre seg over barnehagen og dens krav til hvor mye informasjon barnevernet skal dele.

En av våre informanter hadde erfaring med at alvorlige saker ble henlagt, og fortalte:

“Jeg har aldri opplevd de gangene vi har meldt om mistanke på vold og seksuelle overgrep at.. Det har blitt henlagt hver gang. Fire ganger jeg har meldt på det og alle gangene har det blitt henlagt av politiet”

Videre forteller hun:

“Og det som man også må vurdere, når man har gått til det skrittet å melde og man er litt sånn at man er ganske sikker på at dette kommer til å bli henlagt. Vil det gagne ungen? Er det bedre at vi klarer å ha en god relasjon til foreldrene og klarer å jobbe målrettet med dem? Kontra at vi melder og får et dårlig foreldresamarbeid også skal vi ha den ungen til oss i mange flere år. Med foreldre som er i opposisjon til oss.”

Informanten beskriver her en erfaring med at alvorlige saker henlegges og at samarbeidsrelasjonen barnehagen hadde med foreldrene i forkant av at de sendte bekymringsmelding blir ødelagt. Informanten beskriver en usikkerhet på om det er til det beste for barnet at dette skjer. Barnehagen står ovenfor flere år med potensielt dårlig foreldresamarbeid i tiden fremover, og har i tillegg ødelagt mange av sine muligheter til å jobbe målrettet med familien, og til å komme i posisjon til å hjelpe og veilede de.

På samme måte som at positive erfaringer med barnevernet kan virke selvforsterkende for videre samarbeid (Galvin et al 2018), vil negative erfaringer og opplevelser kunne føre til det motsatte. Informanten beskriver her at man tar vurderinger på om det vil være til det beste for

barnet å melde, når de har opplevd gjentatte ganger at saken blir henlagt. Vurderingen handler da om hva som er til det beste for barnet. Vil det beste for barnet være å melde til barnevernet, slik at familien kan få hjelp, hvis de da får dette. Det vil kunne innebære en større risiko for barnet, dersom barnehagen ikke følger sin plikt og melder bekymringen videre. Som Lo (2022) skriver vil det å vise og å gi tillit for tillitsgiver innebære en risiko. Barnehagens opplevelse i denne situasjonen er at de risikerer at saken hos barnevernet nok en gang blir henlagt. Dette fører videre til at familien ikke får den hjelpen fra barnehagen som de er i behov av, og samarbeidet mellom barnehagen og familien kan bli vanskelig, i verste fall umulig. Barnehagen opplever samtidig at det er en risiko ved å ikke melde bekymring til barnevernet. Barnet og familien vil da stå helt uten hjelp fra barnevernet, og situasjonen vil kunne være vanskelig, og fortsette å bli verre for barnet og familien. Det informantene her beskriver er bekymringer knyttet til strukturelle og institusjonelle forhold. Informantens tidligere erfaring med at alvorlige saker henlegges gjør at vurderingen om å melde blir vanskelig. Lo (2022) beskriver en studie av barneverntjenesten, hvor deltakerne av studien hadde tillit til den enkelte ansatte, men kunne ha mistillit til barnevernet som institusjon og dens føringer. Ser man dette i sammenheng med det informantene forteller, kan informantene ha tillit til den enkelte ansatte. Informantene kan ha positive erfaringer med enkelte saksbehandlere i barnevernet, og en opplevelse av at de gjør jobben sin, men mistilliten kan handle om strukturelle forhold. Det at barnevernet som tjeneste ofte mangle muligheten for autonomi, og muligheten for individuelle vurderinger. En sak må henlegges hvis den ikke oppfyller visse vilkår, selv om den ansatte i barnevernet både kan være uenig, og ha et ønske om å hjelpe den enkelte. Vurderingen om å melde handler da om flere forhold, og det blir for informantene et valg om hva som skal veie mest når avgjørelsen skal tas.

4.2 Usikre relasjoner og ubehag i profesjonell rolle – betydningen av vurderinger knyttet til bekymringsmeldinger for barnehageansattes videre arbeid med foreldre og barn

Vi skal nå redegjøre hva informantene trakk frem av erfaringer med å ha sendt bekymringsmelding til barnevernet og hvordan det påvirket de barnehageansatte og deres relasjon til foreldrene og arbeidet videre med barnet i barnehagen. Vi skal videre drøfte disse funnene opp mot relevant teori. Vi starter med å redegjøre for hvilke erfaringer informantene hadde med at relasjonen til foreldrene påvirkes etter at bekymringsmelding er sendt.

4.2.1 Barnehageansattes erfaringer med at relasjonen til foreldrene påvirkes

Informantene vi intervjuet beskrev hvordan relasjonen til foreldrene kunne oppleves i etterkant av at det var sendt bekymringsmelding til barnevernet. Flere beskrev at de visste allerede før de sendte bekymringsmeldingen at det ville bli vanskelig og at de visste at de måtte jobbe med relasjonen i tiden etter. En av informantene beskrev:

“Nei, det er jo litt forskjellig. Det spørs jo hvordan sak. Hvis det er vold og overgrep, så blir det veldig trasig etterpå. Men når det er sånn.. Så har det vært greit. Men jeg har egentlig ikke opplevd at det har blitt sånn.. Sånn.. veldig dårlig stemning.. Har faktisk ikke det. Det er jo det at man må snakke om det. Det er jo tatt opp i forkant.”

Informanten forteller her at det varierer fra sak til sak om relasjonen endres eller ikke. Hun forteller videre at det tidligere har variert om saken gjelder mistanke om vold og overgrep, eller foreldrenes behov for veiledning. Informanten beskriver videre at hun ikke har noen opplevelse av at det har blitt veldig dårlig stemning. Informanten forteller at det er lettere å melde bekymring når man har snakket med foreldrene om det på forhånd, enn i de tilfeller hvor det meldes uten at foreldrene informeres. I tilfeller hvor det meldes uten at foreldrene informeres er hvis barnehagen har bekymringer knyttet til vold og overgrep. Flere av informantene vi intervjuet beskrev at relasjonen barnehagen hadde til familien ble vanskelig i etterkant av at melding var sendt, og det ble anstrengt ved for eksempel henting og levering. En av informantene vi intervjuet fortalte at noe av det mest utfordrende ved å sende bekymringsmelding var at hun vet allerede før hun sender bekymringsmelding at hun lager “skjær i sjøen” for samarbeidet. Videre fortalte hun at hun vet at dette må jobbet mye med når bekymringsmeldingen er sendt. En annen informant fortalte:

“Jeg tror kanskje jeg hadde jobbet her.. 3 måneder.. kanskje. Så jeg følte liksom ikke at jeg hadde den tilliten til foreldrene som jeg føler burde ligge til grunn uansett hva du skal melde opp.” (..) “Som regel når man sender bekymringsmelding så kjenner man jo både foreldrene og barnet ganske godt.. fordi det er jo ikke det første man gjør når barnet begynner i barnehagen. Og det synes jeg er mye lettere nå.. å få foreldrene til og forstå at det ikke er noe jeg gjør for å være slem, det er noe jeg gjør for at jeg vil deres beste. Og det kan jeg vise til, fordi jeg har fått vist de hvor glad jeg er i barnet deres og hvor interessert jeg er i at alt skal være bra for barnet og foreldrene. I den saken hadde jeg ikke den relasjonen til foreldrene og tilliten til foreldrene. Hvis relasjonen er veldig god så tåler den en liten brist..”

Informanten forteller her at hun var ny i jobben. Hun følte ikke at hun hadde opparbeidet tillit og en god relasjon til foreldrene. Hun forteller videre at hun føler en slik tillit bør ligge til grunn uansett hva som skal meldes opp og til hvem. Informanten forklarer videre viktigheten av tillit og en god relasjon for å melde bekymring, og det tillegges vekt om denne er til stede eller ikke. Informanten beskriver at hun føler at hun må gjøre seg fortjent til tillit fra foreldre, og at hun ble usikker på om foreldrene forstod hennes intensjoner med å sende bekymringsmeldingen. Informanten avslutter med å si at hvis relasjonen er veldig god, så tåler den en liten brist.

Edelenbos og Kliin (i Lo, 2022) definerer tillit som en positiv oppfattelse av den andres intensjoner. Det beskrives at man har troen på at den enkelte ikke vil utnytte situasjonen selv om de gis muligheten til det. Ut fra det informantene forteller, kan man kanskje ut fra dette forstå hvordan relasjonen mellom den barnehageansatte og foreldrene ikke nødvendigvis lider under at den barnehageansatte sender bekymringsmelding. Når de ansatte i barnehagen da har tatt opp bekymringen på forhånd, opplever kanskje foreldrene at den barnehageansatte har tydeliggjort sine intensjoner. Barnehagen får muligheten til å forklare barnehagens observasjoner og opplevelser over tid, og til å informere om ulike hjelpetiltak og muligheter det kan innebære for familien at det sendes bekymringsmelding til barnevernet. Tilliten blir ikke brutt på samme måte som hvis meldingen kommer brått på. Da kan foreldrene oppleve at barnehagen har gått bak ryggen deres. Det informantene selv beskriver er også at denne opplevelsen er bedre for de som barnehageansatte. Situasjonen bærer da mer preg av åpenhet og dialog, enn at barnehagen føler de ikke involverer foreldrene i prosessen. En av informantene som hadde sendt bekymringsmelding uten å ha delt det med foreldrene, da det omhandlet mistanke om vold, fortalte at det gjorde henne veldig usikker. Hun visste ikke om foreldrene visste at det var hun som hadde meldt, og hun følte relasjonen ble vanskelig også på grunn av hennes usikkerhet.

En av informantene beskrev videre i intervjuet at hun etter en tid ble en trygg kontaktperson for familien, selv om det var utfordrende når hun skulle informere om at hun skulle sende bekymringsmelding, og i etterkant av at meldingen var sendt. Hun beskrev at hun fikk muligheten til å rette opp inntrykket og til å ordne opp i uklarheter i ettertid, og hun tenker det var av stor betydning for relasjonen. Sett i lys av det Lo (2022) skriver om den andres oppfattelse av intensjoner, kan dette forstås slik at ved at barnehagen fikk mulighet til en ordentlig samtale med foreldrene, der de fikk mulighet til å forklare hvorfor barnehagen ønsket å melde bekymring, opplevde de også at de klarte å unngå mistillit fra foreldrene og

det var lettere å opprettholde en god relasjon preget av tillit. Lo (2022) beskriver at man kan forstå tillit gjennom en handlingsteoretisk tilnærming. Det beskrives at tillit blir en måte å handle på, og mistillit blir en måte å handle på som innebærer at man tar visse forhåndsregler. Gjennom å ta disse forhåndsreglene begrenser en risikoen og sårbarheten ovenfor andre (Lo, 2022). Informanten opplevde at familien tok forhåndsregler videre i relasjonen. Hun beskrev at de tok avstand og at det ble vanskelig ved både levering og henting. Informanten beskrev at årsaken til at det ble bedre var fordi hun fikk muligheten til å rette opp i det ved en senere foreldresamtale. For de barnehageansatte innebærer dermed vurderinger av å melde ikke bare av om de opplever å kunne ha tillit til at barneverntjenesten vil komme til å gjøre sin jobb videre, men av vurderinger av hvordan foreldrenes tillit til dem som barnehageansatte vil påvirkes. Det igjen vil ha betydning for den jobben som barnehagen skal gjøre videre med barnet og med familien. Det følgende sitatet illustrerer hvordan en av de barnehageansatte knytter en slik risikoavveining til den videre oppfølgingen av barnet:

«Og det som man også må vurdere, når man har gått til det skrittet å melde og man er litt sånn at man er ganske sikker på at dette kommer til å bli henlagt. Vil det gagne ungen? Er det bedre at vi klarer å ha en god relasjon til foreldrene og klarer å jobbe målrettet med dem? Kontra at vi melder og får et dårlig foreldresamarbeid også skal vi ha den ungen til oss i mange flere år. Med foreldre som er i opposisjon til oss. (..) Og det som har skjedd da, når saken har blitt henlagt, så er det mange ganger vanskelig å få et godt foreldresamarbeid rundt ungen. Og vi har og sett det at ungen blir påvirket av det. Også blir vi sittende veldig alene med det etterpå. Så det kan være vanskelig. (..). Og foreldrene kommer med ungen, ikke snakker, ikke ser på oss. Og ungen merker jo dette. Det blir en ganske sånn heftig situasjon ut av det etterpå. Man skal gjøre det beste for ungen, men samtidig så er alt.. altså ungen merker jo det, at foreldrene ikke har tillit til barnehagen noe mer. Og jeg vil tro det blir snakket om hjemme også. Så det er ikke noe som går upåaktet hen. Og da skal klare å jobbe på en god måte rundt dette barnet, som sitter midt i en sånn lojalitetskonflikt. Imellom foreldrene og barnehagen, altså ungen blir jo i en lojalitetskonflikt.»

Informanten beskriver at det er vanskelig med de sakene der man har bekymringer, men vet fra tidligere erfaringer at det er en viss sannsynlighet for at saken vil bli henlagt av barnevernet. Informanten uttrykker at hun er klar over meldeplikten, men stiller spørsmål ved om det er bedre å la være å melde slik at i alle fall barnehagen er i posisjon til å jobbe med endring med familien. Ved å melde risikerer de barnehageansatte å miste tilliten og den gode

relasjonen til foreldrene, samtidig som de risikerer at barnets situasjon ikke blir bedre hvis de ikke sender bekymringsmelding. Sett på den ene siden er de barnehageansatte klar over at barnevernet er avhengig av bekymringsmeldinger og informasjon fra barnehagene for å kunne gjøre sin jobb, men på den andre siden risikerer barnehagen å spolere sin egen jobb og samarbeid med foreldrene med å melde.

Flere av de vi intervjuet fortalte også om en frykt for at barnet ble tatt ut av barnehagen hvis det ble sendt bekymringsmelding til barnevernet. En informant forteller:

«.. men jeg ble mer bekymret for.. fordi jeg har hørt historier før jeg begynte her at det var mistanke om vold og at det ble meldt, og da kom aldri barnet tilbake i barnehagen.. for da ble jo den tilliten mellom barnehagen og foreldrene brutt.»

Informanten beskriver at hun er bekymret for at situasjonen for barnet vil bli verre av at det blir sendt bekymringsmelding. Hun forteller videre at hun har hørt om tilfeller før hun startet å jobbe i barnehagen at barnet ble tatt ut av barnehagen. Det at barnet tas ut av barnehagen gjør at barnet ikke kan følges videre opp av barnehagen. En annen informant forteller:

«Opplevde en gang, men dette er mange år siden da, at de truet med å ta ungene ut fra barnehagen, og heller finne en annen barnehage. Og det er kanskje en gang jeg har opplevd det, men det skjedde ikke.»

Begge disse informantene har ikke selv direkte opplevd at barnets tas ut av barnehage etter at bekymringsmelding er sendt. Likevel har begge en viss erfaring med det på ulikt vis. Den ene har fått fortalt at det skjedde før hun begynte å jobbe i barnehagen og den andre beskriver at foreldrene truet med det, men at det ikke ble en realitet. Begge informantene har disse erfaringene med seg i sin forforståelse, og med seg når de skal ta vurderinger om å melde til barnevernet. Som vi har referert til tidligere skriver Vagli (2014) at forforståelsen er noe vi har med oss hele tiden, som vi også tar for gitt uten å stille spørsmål ved den. I dette tilfellet hadde ingen av informantene faktisk erfart at barnet ble tatt ut av barnehagen. Det opplevdes likevel som en frykt for de, og en faktor som er med å påvirke i prosessen om å melde. Hvis barna tas ut av barnehagen kan de da bli stående helt uten et oppfølgings- og opplæringstilbud, med mindre de søkes inn i en annen barnehage. Barnehagen har imidlertid ingen anledning til å ha kontroll over dette, og får heller ikke informert den eventuelle nye barnehagen om barnehagens bekymringer og familiens situasjon.

En annen informant vi intervjuet beskrev at hun hadde opplevd at familien flyttet. De var flyktninger og hadde fått beskjed om at faren i familien måtte flytte tilbake til hjemlandet før han kunne komme tilbake til Norge. Dette skjedde i tiden rundt bekymringsmelding som ble sendt grunnet mistanke om vold, og en stund etterpå flyttet hele familien til Sverige. Informanten beskrev at hun nok var mer redd for at dette skulle skje, enn at noe skulle skje med henne selv. Hun beskriver dette med at det ikke ble noen mulighet for å følge det opp, og barnet det gjaldt falt ut av et system hun kanskje var avhengig av å ha. Systemkravene innenfor velferdstjenestene utføres ifølge Margolin (i Ylvisaker, 2014) ofte under et “dekke av godhet”. Samtidig som det er bred enighet om at formålet er godt, kan dette også bidra til å kamuflere makten som utøves. Barnevernets arbeid utføres, som både Ylvisaker (2014) og Lo (2022) beskriver, i stor grad i et “lukket rom”. Andre tjenester har lite innsyn i det arbeidet som foregår. Slik kan vi også forstå hvordan våre informanter erfarer en usikkerhet på hva deres etterlevelse av systemkravene, slik som meldeplikten, faktisk fører til, og om de egentlig gjør det gode. Deres ubehag knyttet til konsekvensene av meldingene, kan forstås i lys av det Ylvisaker (2014) beskriver som “en låst posisjon”. Ved å etterleve systemkravene og utføre sin meldeplikt, skaper det samtidig hindringer for deres arbeid med foreldrene og barna, noe som fører til en avmaktsfølelse og en usikkerhet på om de faktisk gjør “det gode”. Informanten beskriver et ubehag og en avmakt. Informanten beskriver dermed at ubehaget hun føler ikke handler om en frykt for seg selv og at det skal skje henne noe, men at situasjonen skal gå utover barnet. Hun føler usikkerhet i forhold til relasjonen til familien og en frykt for at barnets skal tas ut av barnehage, da hun vet det ikke vil være til barnets beste. Dette kan beskrives å være det krysspresset som Rugkåsa (2014) beskriver. Rugkåsa beskriver et krysspres mellom å skulle ivareta klientens beste, og å være lojal overfor overordnede strukturer. De barnehageansatte blir stående i et press mellom å skulle ivareta barnets beste, samtidig som de skal følge systemet, og meldeplikten som de har. De beskriver selv at de blir stående igjen med en følelse av avmakt, om det faktisk fører til noe godt eller om det bare gjør situasjonen verre.

4.2.2 Barnehageansatte føler på ubehag i etterkant av sendt bekymringsmelding

En del av informantene beskrev i intervjuene at de i etterkant av å ha sendt bekymringsmelding følte på et ubehag i relasjonen til foreldrene og at de tenkte mye på hva som kom til å skje. Det informantene følte på var blant annet hva foreldrene kom til å si, om

de kom til å gjøre noe og hvordan relasjonen og dialogen ville bli ved blant annet hente-bringe-situasjoner. En av informantene forteller:

«Vi overrasket foreldrene veldig der og da.. og det var veldig vanskelig. For den reaksjonen var vi ikke forberedt på. Vi trodde vi hadde vært så innmari tydelige, og det hadde gått litt over tid så vi var helt sikre på at her må de ha skjont at vi tenkte noe. Men det gjorde det ikke. Det ble veldig vanskelig en periode.»

Informanten forteller om deres opplevelse av situasjonen. De opplevde at de hadde vært tydelige ovenfor foreldrene med hvilke bekymringer barnehagen hadde for barnet. De opplevde likevel at det kom som et sjokk på foreldrene når de informerte om at de kom til å sende bekymringsmelding. Informantens tidligere erfaringer var at foreldre som regel forstår når barnehagen er bekymret, spesielt siden man da har hatt dialog underveis i prosessen og gjerne over lang tid. Hennes tidligere erfaringer var også at foreldrene ofte reagerer på den måten hun forventer. Dette er noe som kan beskrives som en del av kunnskapen i denne informantens livsverden, som Vagli (2014) refererer til. Livsverden beskrives å være hvordan mennesker skaper den sosiale verden, med blant annet kommunikasjon, og hvordan vi forstår verden. Vi har med oss en forforståelse, som vi tar for gitt uten å stille spørsmål ved hvordan ting henger sammen (Vagli, 2014). Informanten beskriver selv at hun har med seg tidligere erfaringer som en del av hennes forforståelse. Hun forventet at foreldrene ville forstå at barnehagen skulle melde bekymring, ut fra hennes tidligere erfaringer. Hun forventet også at foreldrene ville reagere slik hun tidligere hadde erfart. Informanten beskriver det som vanskelig når foreldrenes reaksjon ikke ble som forventet. Informanten forklarte videre i intervjuet at de som barnehage lærte mye av denne hendelsen, og at de nå er bedre forberedt i forhold til å informere foreldrene om at de skal melde, nettopp fordi den opplevelsen de hadde opplevdes som så vanskelig og det informantene selv sa “fæl”.

Informanten forteller:

“Dette med å oppleve samarbeidet vanskelig med foreldrene sant. Det var spesielt en av foreldrene som kunne være sånn truende uten å true oss. Sånn at man fikk en følelse av at dette er så ubehagelig, i samarbeidet. Du bare tenker at oi, hva som skjer når jeg går ut ifra jobben i dag? At det ble litt, det som gjorde at, vi er nødt og få hjelp. Det her går jo ikke bra... og da gjør man seg en tanke, hvordan er det sånn egentlig i heimen da? Når man opplever det sånn som barnehage.. Ja”

Informanten forteller om barnehagens erfaringer med en forelder som de opplevde som truende. Dette selv om personen ikke nødvendigvis kom med direkte trusler. Informanten forteller videre at hun hadde tanker om at noe kom til å skje med henne og hun beskrev en frykt for om det kom til å skje noe når hun for eksempel gikk ut fra barnehagen på slutten av dagen. Informanten beskrev at situasjonen fikk henne til å tenke over hvordan det er for barnet i dette hjemmet, når hun som barnehageansatt fikk disse følelsene, tankene, og frykten, for denne forelderens. Bekymringen til barnehagen ble forsterket av forelderens reaksjon og atferd etter meldingen var sendt. Informanten i denne situasjonen tok utgangspunkt i sin livsverden (Vagli, 2014). Forelderens atferd passet ikke inn i hennes forståelse av hvordan foreldre skal opptre. I et hvert samfunn finnes det allmenne forventninger for god nok omsorg. Dette kan beskrives som samfunnets doxa (Vagli, 2014). I denne situasjonen som informanten beskrev brøt familiens reaksjoner ved barnehagens forventninger om god nok omsorg. Barnehagen måtte derfor melde bekymring til barnevernet. Informanten beskriver at barnehagens forventninger om god nok omsorg allerede var brutt og forventningene om reaksjon fra foreldrene brøt også fra normen som informanten beskrev. Informanten beskriver at det gir henne en følelse av ubehag. Hun beskrev at hun ikke visste hva hun kunne forvente videre, og at hun var redd for hva som kunne komme til å skje.

Flere av informantene beskrev denne redselen. En av informantene fortalte om en kollega som var redd for barna sine, hun var redd når barna blant annet skulle på dansetrening på fritiden og om kaninene til familien kunne bli drept. Denne kollegaen hadde ikke fått direkte trusler eller kommentarer om dette fra denne forelderens, men de opplevde likevel en trussel i form av at de ikke visste hva denne forelderens kunne finne på, og det ga en følelse av redsel. En annen informant beskrev at de hadde gjort tiltak i barnehagen på grunn av episoder hvor de ansatte opplevde en forelder som truende. Tidligere hadde de vært alene på både tidlige og sene vakter. Grunnet ansattes opplevelse av enkelte foreldre som truende, ble det innført nye rutiner slik at det alltid skulle være to av personalet både på morgenen og på ettermiddagen. De lagde også en plan på at det alltid skulle være noen andre i nærheten når denne forelderens for eksempel leverte på morgenen. Informantene beskriver et ubehag når de beskriver disse opplevelsene, og følelsene de satt med i ettertid. Felles for disse situasjonene som informantene fortalte om, er at det bryter med hva informantene forventer, sett ut fra deres egen livsverden. Det er ukjent farvann for de, og da blir det et ubehag ved å ikke vite hva man kan forvente. Først skjer det noe som gjør at barnehagen må melde, da blir doxaen om hva som er god nok omsorg rokket ved, og når informantene da melder bekymring vet de ikke hva

de kan forvente videre fra foreldrene. Samtidig står barnehagen i en posisjon hvor de ikke har tilgang til opplysninger om hva som skjer videre eller hva deres opplysninger brukes til. Dette kan føre til en opplevelse av å være en del av et system, samtidig som man ikke har tillit til vurderinger og beslutninger som blir tatt (Rugkåsa, 2014). Barnehagen må gi fra seg vurderinger og bekymringer som gjelder familien, men vet ikke hva dette brukes til eller hvordan det vektlegges videre i barnevernets arbeid.

Sett i lys av hvordan Vagli (2014) skiver om doxa, kan man si at barnehagens doxa om hva som er god nok omsorg rokkes ved, slik at de må melde til barnevernet, men samtidig har barnehagen ingen kontroll eller makt over at barnevernet jobber innenfor samme doxa. Informantenes uttalelser tyder på at flere av dem er usikre på hvordan opplysningene de formidler behandles og brukes videre. Hvis de barnehageansatte føler at de og barnevernet har ulikt syn på dette, både hva som er god nok omsorg og hva som gir grunn til bekymring, og heller ikke har noen videre makt etter at bekymringsmelding er sendt, kan nok de ansatte føle seg både utelatt og usikre på situasjonen. Barnehagen er de som blir stående igjen etter at meldingen er sendt, det er de som må møte foreldrene og barnet, og det er de som har delt med seg opplysninger om familien til barnevernet.

4.2.2.1 Å ikke melde er ikke et alternativ

Informantene vi intervjuet var tydelige på at det ikke var et valg å sende bekymringsmelding når meldeplikten gjør seg gjeldende, og en av informantene svarte på dette at det ikke er aktuelt å ikke melde når man har bekymringer som gjør at meldeplikten inntreffer. Ved at barnehagen sender bekymringsmelding har de fulgt forventningene i systemverden og dette fritar informantene for moralsk ansvar for å selv ta beslutningen (Vagli, 2014). Informantene beskrev samtidig at det ikke var et alternativ å ikke overholde meldeplikten når betingelsene for denne inntraff, men erfaringene deres viser også at det å overholde meldeplikten får konsekvenser for deres eget arbeid i barnehagen, og også hvordan de føler redsel og frykt på fritiden. Disse konsekvensene ble av informantene beskrevet som utfordrende å håndtere. Rugkåsa (2014) beskriver hvordan man som profesjonell ofte velger å følge systemet selv om det bryter med andre sentrale profesjonelle verdier. Hun forklarer videre at handlinger som individene utfører, kan begrunnes med at det er organisasjonens handlinger de utfører. Handlingene legitimeres dermed ved at man henviser til strukturer og retningslinjer (Rugkåsa, 2014). Dette kan bidra til å forstå de barnehageansattes opplevelse om at "å ikke

melde” ikke er noe alternativ. De uttrykker selv at dette er noe de må gjøre, og at både personlige følelser, frykt eller tidligere erfaringer ikke nødvendigvis påvirker “nok” for å ikke melde. For de som skal melde kan det dermed være enklere å presentere for foreldrene at man må melde til barnevernet, fordi man har en plikt til det. Samtidig som det kan være vanskelig hvis man blir stående i en skvis mellom å melde på grunn av meldeplikt, men har sine egne profesjonelle meninger i lys av kunnskaper og erfaringer de innehar som barnehageansatt, som sier noe annet. Det kan synes å være dette som påvirker de barnehageansatte, og som er en medvirkende faktor når det kommer til å sende bekymringsmeldinger. Statistikken fra Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet (2023) viser imidlertid en nedgang i antall bekymringsmeldinger fra barnehagene, og at det meldes for lite (Karlsson, 2016). Våre informanter uttrykker at hvis vilkårene for meldeplikt er oppfylt, skal det meldes uavhengig av personlige følelser, frykt og tidligere erfaringer.

Flere av informantene erfarte at “systemet” ikke nødvendigvis var rigget for å håndtere konsekvensene av å sende bekymringsmelding. Noen informanter følte seg overlatt til seg selv i etterkant av at bekymringsmelding var sendt. En av informantene beskriver:

“Og jeg følte at vi ble veldig, at jeg ble veldig overlatt til meg selv etterpå. Livredd for hva denne faren kom til å gjøre. I forhold til meg, på grunn av at vi hadde gjort det vi hadde gjort. Og det var sånn at jeg, hver gang det ringte på døra så ble jeg.. Jeg syntes det var kjempeskummelt. At vi gjorde jobben vår, men jeg var ikke forberedt på det som skulle bli etterpå.”

Denne informanten beskriver selv at hun var livredd for hva forelderen kom til å gjøre. Informanten beskriver at hun ikke har noe valg om å sende bekymringsmelding, men at hun gjør jobben sin. Informantens opplevelse var at de ble overlatt til seg selv, og at dette var noe hun ikke var forberedt på. Hun var ikke forberedt på følelsene hun kunne bli sittende igjen med, og heller ikke hvilke følger det å sende bekymringsmelding kan ha. Hun gjør jobben sin med utgangspunkt i systemverdenen som Vagli (2014) beskriver. Barnehagen har meldt på bakgrunn av alvorlige bekymringer, og slikt sett fulgt både lovverk og egne rutiner. Informanten beskriver videre at hun hadde en reell frykt når det ringte på døra hjemme hos henne, og at hun opplevde det som skummelt. Hun beskriver videre at hun ikke var forberedt på det som kunne skje i etterkant av at melding var sendt. Vagli (2014) beskriver systemverdenen, men systemverdenen sier ingenting om hva som kan skje etter at

bekymringsmeldingen er sendt. Informanten beskriver her et ubehag og en redsel ved at hun ikke vet hva som kan skje.

5.0 Avsluttende diskusjon

I dette avsluttende kapittelet vil vi oppsummere kort for hele oppgaven vår, før vi konkluderer drøftingen vi presenterte i kapittel 4. Dette vil svare på problemstillingen vår som er *“Hvilke erfaringer har barnehageansatte med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten og hvilken betydning har vurderinger knyttet til meldingene for deres videre arbeid med foreldre og barn?”*. Avslutningsvis vil vi reflektere over studiens styrker og svakheter før vi redegjør for implikasjoner for praksis og behov for videre forskning.

Denne studiens formål var å synliggjøre og få frem kunnskap om barnehageansattes vurderinger omkring bekymringsmeldinger til barnevernet. Vi var nysgjerrige på hvilke vurderinger de gjør, og hva de vektlegger når de har en gryende bekymring for et barn. Vi ville undersøke hva som kan oppleves som utfordrende med å sende bekymringsmelding, og hvilke hensyn de ansatte i barnehagen tar. Målet med studien har vært å få fram informantenes tanker og meninger. Det ble derfor hensiktsmessig å velge en fenomenologisk tilnærming. For å besvare vår problemstilling for denne studien har vi valgt å gjennomføre kvalitative intervju av åtte informanter. Vi utarbeidet en intervjuguide med åpne spørsmål og gjennomførte dybdeintervju av informantene. Intervjuguiden besto av åpne spørsmål slik at informantene fikk fortalt det de mente var riktig, samtidig som at alle informantene ble spurt de samme spørsmålene. På denne måten fikk de fortelle fritt uten å bli begrenset av våre spørsmål. Studien vår har hatt fokus på barnehagens opplevelser og erfaringer med å sende bekymringsmeldinger til barnevernet, ikke hvordan barnevernet opplever dialogen og samarbeidet med barnehagen. Bakgrunnen for dette var forskningsprosjektets tidsramme, og også våre ønsker i forhold til hva vi ønsker å undersøke. Vi fant det interessant å se på hva barnehagen erfarer, da våre erfaringer er innenfor barneverntjenesten. Det ville allikevel vært interessant å sett hvordan barnevernet i den aktuelle kommunen opplever det på samme tidspunkt som barnehagen.

Våre to hovedfunn handler om samarbeid og tillit i forhold til barnevernet, og usikre relasjoner og ubehag i relasjonen til foreldrene. Under samarbeid og tillit til barnevernet fant vi at tidligere erfaringer med samarbeid, usikkerhet rundt rutiner, opplevelsen etter sendt bekymringsmelding og ønske om et formalisert samarbeid er faktorer som påvirker de barnehageansatte.

5.1 Erfaringer med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten

Informantene trekker frem at tidligere erfaringer med samarbeidet påvirker, og at tjenesten kan oppleves som lukket og personavhengig. Barnehagen erfarer at de må ut med mye informasjon når barnevernet innhenter opplysninger, men at de blir sittende igjen uten å vite hva som skjer eller skal skje videre med familien. Videre er det uklart hvor stort fokus det er på rutiner om bekymringsmeldinger i barnehagen. Det nevnes av flere informanter at rutinene finnes, men i hvor stor grad de snakkes om og tas i bruk er for oss uklart.

I en undersøkelse fra 2012 fremkommer det at 71% av alle barnehager har rutiner når det kommer til kontakt med barneverntjenesten. Hvordan disse rutinene tas i bruk og gjennomgås sier ikke undersøkelsen noe om, og dette kan være en årsak til at det er et lavere antall bekymringsmeldinger fra barnehagen enn det mange mener det burde vært (Nilsen, 2012). Flere av informantene beskriver også opplevelsen etter at bekymringsmeldingen er sendt. Informantene er usikre på hvor mye informasjon barnehagen har krav på og ønsker gjerne og bli mer inkludert i barnevernssaken. Informantene våre trakk også frem et ønske om et mer formalisert samarbeid med barnevernet. De nevnte at barnevernet sjeldent hadde mulighet for å delta i ulike samarbeidsfora, eller at hvis de deltok så brukte de taushetsplikten som et hinder fra å dele informasjon. Informantene nevner i tillegg et ønske om å hjelpe familien, og forteller at det er vanskelig som barnehage å bistå familien og barnevernet når de ikke vet hva som skjer eller hva familien er i behov av.

Barnehagen og barnevernet er begge tjenester som, om enn på ulikt vis, møter barn og foreldre i livene deres, og er viktige institusjoner i velferdsstaten. Barnets beste ligger til grunn for deres arbeid, og er et gjennomgående prinsipp. De senere årene har det vært et stort politisk fokus på å styrke tjenestene rundt barn og unge. Oppvekstreformen er et resultat av dette. Oppvekstreformen legger vekt på “laget rundt barnet” og vektlegger viktigheten av at alle skal samarbeide tett for barnets beste. Formålet med oppvekstreformen er forebygging og tidlig innsats inn i risikofamilier. En større del av ansvaret for barnevern blir lagt til kommunene, noe som skal motivere kommunene til å prioritere forebygging og tidlig innsats, ved at det blir mindre kostbart enn alvorlige barnevernssaker (Prop. 73 L. (2016-2017)).

Informantene våre forteller om varierende erfaringer fra samarbeid med barnevernet. De forteller at det er personavhengig hvordan samarbeidet blir, og at barnevernet i liten grad

inkluderer barnehagen i arbeidet rundt barnet og familiene. Særlig i saker som omhandlet alvorlige bekymringer som vold og overgrep, ble ikke barnehagene inkludert. Barnehagene opplevde stor frustrasjon ved å ha meldt bekymring om vold, barnet ble tatt med til avhør også kom barnet tilbake i barnehagen uten at de fikk noe informasjon om hva som har skjedd og hva som skjer videre. Moe (2015) påpeker viktigheten av at ulike samarbeidende aktører kjenner til hverandres kompetanse og hvordan den andre jobber. Våre informanter savnet denne gjensidige kjennskapen til hverandre, og opplevde ofte en ensidig kommunikasjon med at informasjon ble delt fra barnehagen, men ikke fra barnevernet.

I Meld. St. 6 (2019-2020) presenterer regjeringen følgende mål for tverrfaglig samarbeid: at barn og unge som trenger hjelp blir oppdaget tidlig og får hjelp uavhengig av hva utfordringene skyldes, at barn og deres familier får helhetlig oppfølging av ulike tjenester, samt at tverrfaglig samarbeid skal bidra til at alle barn får et godt og inkluderende miljø. For å lykkes med dette er det tverrfaglige samarbeidet nødt til å bli bedre og mer koordinert. Dette er helt i tråd med føringene i oppvekstreformen, og for å kunne gjøre dette må tjenestene vite mer om hverandre, og hvordan de andre jobber. Dette er ting som våre informanter har lagt vekt på, og som de savner mer av. Informantene våre forteller om varierende grad av samarbeid, og de er usikre på hvilke rettigheter de har når det gjelder å samarbeide med barnevernet. Oppvekstreformen er tydelig på at kommunen som helhet skal ta mer ansvar, og det er stort fokus på tidlig intervensjon og forebygging. Man kan undre seg om kommunene har fått de riktige verktøyene for å klare å nyttiggjøre seg av føringene i oppvekstreformen.

Da vi intervjuet informantene til denne studien var oppvekstreformen trådt i kraft. Likevel kunne vi ikke, i intervjuene vi foretok, se noen særlige spor av den. Det er fremdeles tette skott mellom barnehage og barnevern, og barnevern inviterer barnehagene til samarbeid i liten grad. Ingen av informantene fortalte om at de jobbet annerledes med tanke på forebygging. Noen av informantene fortalte at barnehagene tilbyr COS-kurs til alle foreldre nå, og dette er naturlig å se på som en del av kommunens satsning på forebygging og tidlig innsats. Barnehagen er en instans som møter veldig mange barn, og hvis kommunen skal satse på forebygging og tidlig innsats ville barnehagene vært et naturlig sted å starte.

Oppvekstreformen legger også vekt på at barnevernets *“kjerneoppgaven er å gi forsvarlig omsorg og beskyttelse når barnets omsorgssituasjon tilsier det eller barnet utsetter sin egen*

helse og utvikling for fare” (NOU 2016:6, s. 82). Videre i utredningen blir det vektlagt at barnevernet har for mange arbeidsoppgaver og for stort ansvar når det kommer til forebygging. Utvalget skriver at barnevernets arbeid forutsetter samarbeid med andre instanser, men at dette kan være vanskelig i praksis. Oppvekstreformen gir derfor føringer for at en del av barnevernets tidligere oppgaver, i saker det ikke er stor bekymring, kan bli lagt til andre kommunale instanser. Ut fra det informantene våre forteller om hvordan de gjerne ønsker å bidra overfor barn og foreldre i saker der de er bekymret og ser behov for mer oppfølging, tror vi, uten at vi skal generalisere våre funn, at barnehageansatte kan være positive til å bidra mer. Dette fordrer nok imidlertid et tettere samarbeid og dialog mellom involverte tjenester enn det informantene i vår studie erfarer at det er i dag mellom dem selv og barnevernstjenesten.

Våre informanter nevnte også BTI – Bedre tverrfaglig innsats. BTI beskrives å være en samhandlingsmodell for barn og familier det er knyttet undring og bekymring til. Hensikten med denne modellen er å kvalitetssikre en helhetlig og koordinert innsats og modellen skal gi oversikt over handlingsforløp og bidra til å rette opp i svikt i samhandlingen mellom ulike tjenester (Korus-Nord, 2023). Informantene fortalte at de var i oppstartsfasen av denne modellen i den gjeldende kommunen, men dette kan ses på som et nødvendig tiltak for å bedre tidlig innsats mot barna i kommunen. De fortalte også om tilbud om COS-kurs til alle foreldre i barnehagene. Ingen av informantene våre nevnte oppvekstreformen, og det virket ikke som de så disse aktuelle tiltakene i sammenheng med at det er kommet ny barnevernslov. Man kan undre seg over om de som nå skal ha tidlig innsats og forebygging som en større del av sin arbeidshverdag, ikke har fått nok informasjon fra kommunen om hva dette innebærer for deres arbeidshverdag. For å få til god samhandling er det ikke nok at det er forankret i ledelsen, men man må få med seg de som skal utøve samhandlingen (Glavin og Erdal, 2018). Det kan synes som om at det jobbes med forebygging og bedre samhandling på system-nivå, men at arbeiderne, både i barnehage og barnevern, ikke er like inkludert i planene. Glavin og Erdal (2018) påpeker også viktigheten av at man har en felles målsetning med samarbeidet og at det er viktig med kunnskap om hverandre og hverandres tjenester. Dette er noe våre informanter følte at de manglet. De hadde lite kunnskap om hvordan barnevernet jobber, og hvordan de eventuelt kunne bidra inn i arbeidet rundt barnet og familien. Dette førte til ubehag blant de barnehageansatte, og det hadde betydning for deres vurderinger med bekymringsmeldinger. Slik vi tolker det de barnehageansatte sier kunne tilliten til barnevernet blitt bedre, hvis de barnehageansatte fikk mer informasjon fra barnevernet.

Uglum, Nornes-Nymark og Ludvigsen (2023) viser til forskning av Fasting i 2018 som understreker verdien av å skape seg en felles fortolkningsfellesskap. Et sted der aktørene kan samles for å dele erfaringer og drøfte. Dette er noe alle informantene våre savner, og som ville gjort at de følte meg mer inkludert i arbeidet med familiene. De ønsker å bidra inn for å hjelpe barnet og familien, men blir frarøvet muligheten siden det ikke er noen gode tverrfaglige samarbeidsrutiner i kommunen. Informantene fortalte om samarbeidsmøter der barnevernet «gjemte seg bak taushetsplikten», noe som bare førte til mer frustrasjon blant de andre deltakerne på disse tverrfaglige møtene. Barnevernet har ifølge lovverket muligheter for å innhente samtykke slik at de kan samarbeide med relevante instanser. Det var imidlertid få av informantene som fortalte at de hadde opplevd dette. Flere av informantene savnet et slikt samarbeid og dialog. Å opprette slike fortolkningsfellesskap som Fasting beskriver, vil være veldig i tråd med føringene i oppvekstreformen. I vår studie har ikke vi undersøkt kommune på leder- eller organisasjonsnivå, men utforsker de barnehageansattes erfaringer. Vi vet derfor ikke hvilke føring og verktøy som er gitt kommunene. Det vi vet fra informantene er imidlertid at disse ikke har nådd de barnehageansatte. Man kan derfor undre seg over om verktøyene for å implementere reformen ikke er gitt, eller om de bare ikke er implementert.

5.2 Betydningen av vurderinger knyttet til bekymringsmeldinger for barnehageansattes videre arbeid med foreldre og barn

Det andre hovedfunnet vårt handler om usikre relasjoner og ubehag i relasjonen til foreldrene. Her fant vi at barnehageansattes erfaringer med at relasjonen til foreldrene påvirkes og ubehag i denne relasjonen er faktorer som påvirker situasjonen.

Ut fra vårt datamateriale kunne vi se at å melde til barnevernet får konsekvenser for de ansattes arbeid i barnehagen, men også deres frykt og redsel på fritiden. Informantene beskrev at de allerede før melding ble sendt visste at de måtte jobbe med relasjonen til foreldrene i etterkant. En av informantene uttrykte også at hun var klar over meldeplikten, men etter tidligere erfaringer med henlagte saker ble terskelen for å melde høyere. Ved å melde risikerer barnehagen at relasjonen og tilliten til foreldrene ødelegges, samtidig som at barnets situasjon ikke vil bli bedre av at barnehagen ikke sender bekymringsmelding. Informantene uttrykte også en bekymring hvis barnet ble tatt ut av barnehagen etter sendt bekymringsmelding. Barnehagen mistet da sin posisjon til å jobbe med familien, og har ikke noen kontroll over om barnet følges opp av andre instanser eller en annen barnehage. En del av informantene

beskrev også følelser som redsel og frykt på fritiden i etterkant av at de hadde sendt bekymringsmelding. Dette varierte og var alt fra tanker om hva foreldrene kom til å si, til redsel for om de kom til å bli utsatt for noe av enkelte foreldre. En av informantene fortalte også barnehagen har endret rutinene, slik at de ansatte aldri var alene på jobb lengre. Informantene vi intervjuet var tydelige på at det ikke var et valg å melde eller ikke, men noe de måtte gjøre når meldeplikten gjorde seg gjeldende.

Man kan stille spørsmål ved om det bør settes et større fokus på rutiner og tilrettelegging for barnehageansattes arbeid med barn i utsatte livssituasjoner utover det at de har meldeplikt. Flere av de vi intervjuet uttalte en følelse av frykt, ensomhet og at de ikke var klar over hvordan det kom til å bli i tiden etter melding var sendt. Man kan jo tolke dette dit hen at det er lite fokus på å ivareta den ansatte i barnehagen i tiden etter. Ut fra det informantene forteller er støtten de får på jobb avhengig av hvem som er i persongruppa. Det er ikke noe formalisert støtte eller oppfølging, men det avhenger av hvor raus og forståelsesfull kollegaene og styreren er. Ut fra det våre informanter forteller kan man si at de barnehageansattes arbeid forstyrres utilsiktet av konsekvensene som kommer av å melde, og for mange er dette konsekvenser som de ikke er kjent med første gangen de sender bekymringsmelding. De havner i det Ylvisaker (2014) beskriver som en "låst posisjon" og de blir usikre på om de faktisk har gjort det rette.

Hvis man ser på undersøkelser gjort av Statens arbeidsmiljøinstitutt (2021), ser man at ansatte i barnehager er utsatt for vold og trusler dobbelt så ofte som gjennomsnittet av alle andre sysselsatte. 14 % av barnehageansatte oppgir å ha blitt utsatt for vold og/eller trusler på arbeidsplassen. Arbeidstilsynet (2023) lister opp både fysiske konsekvenser som slagskader og sår, så vel som psykiske konsekvenser som søvnproblemer, angst, redsel, depresjon, utrygghet, konsentrasjonsvansker og posttraumatisk stresslidelse. Å bli utsatt for vold og trusler på arbeidsplassen kan også føre til sosiale konsekvenser som isolasjon, tap av selvtillit, skyldfølelse, vanskeligheter i relasjoner og frykt for å komme tilbake på jobb. Når man ser hvor store konsekvenser vold og trusler på arbeidsplassen kan føre til, så er det betenkelig at barnehagene ikke har rutiner for å ivareta sine ansatte, som blir utsatt for dette. Informantene forteller at de ikke har et valg om å melde, det er meldeplikten som gjør seg gjeldende, også blir de stående i vold og trusler fra foreldre helt alene i etterkant. Informantene følger systemkravene, selv om det bryter med egne profesjonelle verdier (Rugkåsa, 2014). Man kan

da forstå at de barnehageansatte etterlyser mer informasjon fra barnevernet, for å vite at meldingen i alle fall ble tatt på alvor og fulgt opp tilstrekkelig.

Barnehagen uttrykker en usikkerhet om hvordan prosessen i en barnevernssak er, hvor mye informasjon de har krav på, og hvilke hjelpetiltak barnevernet kan sette inn i en familie. Det kan også synes at noe av denne usikkerheten er til stede grunnet deres tidligere erfaringer. Barnevernet virker å trenge mer kunnskap om barnehagens jobb, og hvilken risiko barnehageansatte tar i det øyeblikk det skal sendes bekymringsmelding. Kan det være slik at barnehagen trenger mer kunnskap om barnevernets arbeid og at barnevernet trenger mer kunnskap om barnehagens jobb. Flere av våre informanter beskriver at de som barnehage både kan tilrettelegge og sette inn tiltak, men de er nødt til å vite om det, for å kunne gjøre noe. Glavin og Erdal (2018) beskriver at samordning er mer formalisert enn samarbeid, og at selvstendigheten til den enkelte avdeling eller enhet blir påvirket ved samordning. Det kan ut fra våre funn synes å være et behov for økt kunnskap om hverandre som samarbeidspartnere, men kanskje også innad i de ulike tjenestene. Ved å ha bedre rutiner for tverrfaglig samarbeid, vil arbeidet for både barnehage og barnevern kunne bli bedre opp mot familiene, og man ville møtt kravene i oppvekstreformen på en helt annen måte. I oppvekstreformen er det klart og tydelig at kommunen har en plikt for å sørge for at tjenestetilbudet rundt det enkelte barn er samordnet. Ved bedre samordning og samhandling innad i tjenestene ville også dialogen omkring det enkelte barn og familie kunne bli lettere, og det vil kunne bli til det beste for barnet. Slikt vi har nevnt tidligere i vår drøfting kan bekymringer forsvinne mellom de ulike barnehageansatte hvis man ikke prater om det og har en felles arena hvor dette deles.

5.3 Styrker og svakheter ved vår studie

Når vi startet arbeidet med dette prosjektet ønsket vi i utgangspunktet å intervju informanter fra flere ulike kommuner. Dette kunne gi oss et bredere innblikk i samarbeidet mellom flere ulike barnehager og ulike barnehagetjenester. Dette fikk vi imidlertid ikke gjort da det var vanskelig nok å rekruttere de åtte informantene som vi fikk tak i. Et større utvalg av barneverntjenester ville gitt et bredere bilde på hvordan ulike barnehager opplever ulike barneverntjenester. Barnehageansatte som forholder seg til andre barneverntjenester enn de vi har inkludert kan ha andre erfaringer enn de informantene vi har intervjuet. De vi nå har intervjuet forholder seg til to ulike tjenester, men med å nå ut til flere kommuner kunne vi fått mer informasjon om også andre barneverntjenester.

Vi vurderer at en styrke ved vårt forskningsprosjekt er at funnene våre, annen forskning og teori innenfor fagfeltet sier mye av det samme knyttet til det aktuelle temaet. Vårt prosjekt tilfører imidlertid kunnskap om temaet fra de barnehageansattes perspektiv, noe som var lite utforsket fra tidligere. Vi vurderer derfor også at vår studie og våre funn er et supplement til tidligere og eksisterende forskning, og som også viser at det er behov for økt fokus på temaet.

Studien vår har hatt fokus på barnehagens opplevelser og erfaringer med å sende bekymringsmeldinger til barnevernet, ikke hvordan barnevernet opplever dialogen og samarbeidet med barnehagen. Bakgrunnen for dette var forskningsprosjektets tidsramme, og også våre ønsker i forhold til hva vi ønsker å undersøke. Vi fant det interessant å se på hva barnehagen erfarer, da våre erfaringer er innenfor barneverntjenesten. Det ville allikevel vært interessant å sett hvordan barnevernet i den aktuelle kommunen opplever det på samme tidspunkt som barnehagen.

5.4 Implikasjoner for praksis og behov for videre forskning

Vi har gjennom vår studie fått tilgang til kunnskap om barnehageansattes erfaringer. Ut fra disse erfaringene kan vi se at det er behov for økt kunnskap om barnehagens arbeid, men kanskje også behov for økt fokus på hvordan det å sende bekymringsmelding påvirker barnehageansattes arbeidshverdag og arbeidsmiljø.

Oppvekstreformen implementeres nå for fullt i alle kommuner i landet, og det kan se ut til at det er et behov for å følge dette opp med mer forskning på hvordan reformen faktisk fungerer i praksis. Hvilken betydning vil oppvekstreformen få for de barnehageansatte, og hvilken betydning vil den få for barnevernet. Det igjen vil kunne påvirke tilbudet og oppfølgingen som det enkelte barnet og familiene får. Det finnes allerede modeller for å dele erfaringer på tvers. Fasting (i Uglum et al, 2023) beskriver et slikt tolkningsfellesskap. Dette tolkningsfellesskapet blir beskrevet som en arena for å dele erfaring og drøftinger. Her vil en dermed få innsikt og forståelse for andres perspektiv og kompleksiteten i situasjonen kan styrke prosesser i tverrprofesjonelt samarbeid, og å utforme tiltak som er egnet for å ta vare på barna. Fasting poengterer videre at det krever at ledelsen er med i disse prosessene, og legger til rette for tolkningsfellesskap. Funnene fra vår studie støtter tyder på at det er et behov for

etablering av slike arenaer, hvor samarbeidet formaliseres og man får en arena for å både kunne samarbeide og å kunne lære om hverandres fagområde og tjenester.

Litteraturliste:

Arbeidstilsynet (2023). *Vold og trusler på arbeidsplassen*. Hentet fra <https://www.arbeidstilsynet.no/tema/vold-og-trusler/>

Backe-Hansen, E. (2009). Å sende en bekymringsmelding- eller la det være? En kartlegging av samarbeidet mellom barnehage og barnevern. (NOVA-notat, 6/2009)

Baklien, B. (2009). Skole, barnehage, barneverntjeneste: Bilder av «de andre» hindrer samarbeid. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 86(4), 236-245. Hentet fra <https://www.idunn.no/tnb/2009/04/art03>

Barnekonvensjonen (1989). *Barnekonvensjonen*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Barnevernsloven (2023). *Lov om barnevern*. LOV-2021-06-18-97. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97>

Barnehageloven (2006). *Lov om barnehage*. LOV-2005-06-17-64. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet (2009). *Til barnets beste – samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/til-barnets-beste---samarbeid-mellom-barnehagen-og-barneverntjenesten.pdf>

Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet. (2022). *Hva er barnevernsreformen*. Hentet 17.10 2023 fra <https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/hva-er-barnevernsreformen/>

Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet. (2023). *Bekymringsmeldinger til barnevernet*. Hentet 11.04 2023 fra <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/bekymringsmeldinger-til-barnevernet#section-39>

Breimo, J.P., Sandvin, J.T., Lo, C., & Anvik, C.H., (2021). Bekymret eller ikke bekymret – er det spørsmålet? *Tidsskrift for samfunnsforskning* (2021). 192-202. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-02-04>

Dalen, M (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget,

Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning (2012). *Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning* FOR-2012-06-04-475.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-06-04-475>

Forvaltningsloven (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker. LOV-1967-02-10.

Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>

Glavin, K. & Erdal, B. (2018). *Tverrfaglig samarbeid i praksis – til beste for barn og unge i kommune-Norge* (4.utg). Oslo: Kommuneforlaget AS.

Halvorsen, A. (2016) *Bekymringsmeldinger fra barnehager. Hvilke forhold i omsorgssituasjonen til barn i alderen 0-3 år skaper bekymring hos ansatte i barnehager- og hva er styrende i deres vurderinger av hva som skal meldes til barnevernet.*

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/9354/thesis.pdf?sequence=2>

Haug, K. H. (2022) *Barnevern for barnehagefolk - Innføring i arbeid med barnevern i barnehagen* (3. utg.) Universitetsforlaget.

Helgesen, M.K., (2015). *Bedre tverrfaglig innsats.* (NIBR-rapport 2015:24). Norsk institutt for by- og regionforskning. [https://oda.oslomet.no/oda-](https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5896/2015-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5896/2015-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5896/2015-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Horrigmo, K. J. & Nylehn, B. (2004). *Samfunnsfaglige perspektiver på barnehagen. Institusjonell utvikling, ledelse og organisasjon.* Fagbokforlaget.

Jacobsen, D.I. (2015) *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* Oslo: Cappelen Damm AS

Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2015). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2019) *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg.). Gyldendal Akademisk

Karlsson, V.L., (2016) *Barnehagene må melde til barnevernet.* Fontene.

<https://fontene.no/fagartikler/barnehagene-ma-melde-til-barnevernet-6.47.395646.3c37233475>

Killén, K. (2021) *Sveket – Risiko og omsorgssvikt – et helseproblem* (6. Utg.)

Kommuneforlaget.

Korus-Nord (2023). *Bedre tverrfaglig innsats – BTI*. Hentet fra

<https://www.forebygging.no/BTI/>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og*

oppgaver. <https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen—bokmal-pdf.pdf>

KS, 2020. *Samarbeidsavtale om felles innsats for å skape forståelse for barnevernets samfunnsmandat og formidle kunnskap om hvordan barnevernet arbeider*.

<https://www.ks.no/contentassets/af267f4dfe4d417887418265f9f41294/Samarbeidsavtale-mellom-BFD-og-KS-om-a-styrke-tilliten-til-barnevernet.pdf>

Kvello, Ø. (2019). *Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner*. (2.utg.). Gyldendal Akademisk

Lehn, W. E. (2009). *DÅRLIG MAGEFØLELSE: GRUNNLAG FOR*

BEKYMRINGSMELDING? - sentrale mønstre i barnehagansattes arbeid med barn som

bekymrer. Hentet fra [https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-](https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/269251/396051_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[xmlui/bitstream/handle/11250/269251/396051_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/269251/396051_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Lo, C. (2022) *Om institusjonell og mellommenneskelig tillit (og mistillit i samarbeid mellom*

velferdstjenester. I Breimo, J., Anvik, C.H, Lo, C & Olesen, E. (red). *Mot bedre*

samarbeid? Universitetsforlaget. Hentet fra

<https://www.idunn.no/doi/10.18261/9788215045030-2022-03>.

Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Kunnskapsdepartementet. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=6>

Moe, T. (2015) *Når ledelse gjør forskjell – Ledelse som virkemiddel for å styrke samarbeidet mellom barnevern og barnehage for implementering av tidlig intervensjon*. I *Tidsskriftet*

Norsk barnevern 92(1). [https://www-idunn-no.ezproxy.nord.no/doi/10.18261/ISSN1891-](https://www-idunn-no.ezproxy.nord.no/doi/10.18261/ISSN1891-1838-2015-01-02)

[1838-2015-01-02](https://www-idunn-no.ezproxy.nord.no/doi/10.18261/ISSN1891-1838-2015-01-02)

Nilsen, A.C.E. (2012). *Når barnehagepersonalet melder bekymring til barnevernet*. I E.

Marthinsen & W. Lichtwarck (red). *Det nye barnevernet*. Universitetsforlaget

- Nilssen, V. (2012) *Analyse i kvalitative studier. Den skrivende forskeren*. (1.utg.). Universitetsforlaget
- NOU: 2016:6 (2016). *Ny barnevernlov. Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- NOU 2017:12 (2017). *Svikt og svik — Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og familiedepartementet
- Ohnstad, A. (2014). *Ubehaget som kunnskapskilde*. I Ohnstad, Rugkåsa og Ylvisaker. (Red.) *Ubehaget i sosialt arbeid*. (s. 19-35). Gyldendal Akademisk
- Prop. 73 L (2016-2017). *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)*. Barne- og familiedepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-73-L-20162017/id2546056/>.
- Riksrevisjonen (2022). *Undersøkelse av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner*. Hentet fra <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2021-2022/undersokelse-av-myndighetenes-innsats-mot-vold-i-nare-relasjoner/> den 03.02.23
- Rugkåsa, (2014) *Ubehaget i det godes tjeneste*. I Ohnstad, Rugkåsa og Ylvisaker. (Red.) *Ubehaget i sosialt arbeid*. (s. 62-76). Gyldendal Akademisk
- Sandvin, J. T. & Breimo, J. P. (2022). *Fra samordning til samhandling. Diskursive virkemidler i det velferdspolitiske språket*. I Breimo, J., Anvik, C.H, Lo, C & Olesen, E. (red.) *Mot bedre samarbeid?* Universitetsforlaget. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/9788215045030-2022-02>
- Statens arbeidsmiljøinstitutt (2021). *Faktabok om arbeidsmiljø og helse 2021. Status og utviklingstrekk*. Hentet fra <https://stami.brage.unit.no/stami-xmlui/handle/11250/2757495>
- Tjora, A. (2018) *Viten skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. (1.utg.). Cappelen Damm Akademisk
- Tjora, A. (2021) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (4. Utg.). Gyldendal akademisk.
- Uglum, M.I, Nornes-Nymark. M. og Ludvigsen, N. (2023). *“Det lille ekstra” i tverrprofesjonelt samarbeid*. I *Norsk pedagogisk tidsskrift* 107(3). Hentet fra <https://www-idunn-no.ezproxy.nord.no/doi/10.18261/npt.107.3.7>

Vagli, Å. (2014) Ubehag i barnevernsarbeid. I Ohnstad, Rugkåsa og Ylvisaker. (Red.)
Ubehaget i sosialt arbeid. (s. 100-115). Gyldendal Akademisk

Ylvisaker, S. (2014). *Godhetens makt og avmakt*. I Ohnstad, Rugkåsa og Ylvisaker. (Red.)
Ubehaget i sosialt arbeid. (s. 77-91). Gyldendal Akademisk

Vedlegg

- Informasjonsskriv og samtykkeerklæring
- Intervjuguide
- Godkjenning fra NSD

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

“Hvilke vurderinger gjør ansatte i barnehagen før de sender bekymringsmeldinger til barneverntjenesten?”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut av hvilke vurderinger ansatte i barnehagen gjør før det sendes bekymringsmeldinger til barneverntjenesten. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en masteroppgave og problemstillingen vår er «*Hvilke vurderinger gjør ansatte i barnehagen før de sender bekymringsmeldinger til barneverntjenesten?*».

Vi er interessert i barnehageansattes erfaringer rundt deres vurderinger når det sendes bekymringsmeldinger til barneverntjenesten. Hva vektlegges, hva kan oppleves som utfordrende med meldeplikten og hvordan kan dette påvirke om bekymringsmelding sendes eller ikke, er det vi ønsker å undersøke.

Det er ikke et krav at du har sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten, men du bør ha vært i en eller flere situasjoner hvor du har tatt vurderinger i forhold til dette. Vi ønsker å intervju ansatte med ulik bakgrunn fra ulike barnehager. Studien vil omfatte 8 stykker.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet er prosjektansvarlig v/ Hilde Åsheim ved Nord Universitet. Tlf: 75517244, e-post: hilde.asheim@nord.no.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Det er viktig for oss å få erfaringer fra flere ulike barnehageansatte fra forskjellige barnehager. Vi har derfor valgt å ta kontakt med flere barnehager for å få rekruttert informanter.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du deltar i dette forskningsprosjektet, må du sette av ca. 1-2 timer til et intervju med oss. Dette intervjuet vil bli spilt inn på lydopptak, som vi vil skrive ut i etterkant av intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet.

Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Det vi samler inn av data skal brukes til å skrive vår masteroppgave. Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Vi vil ikke skrive ned verken navn eller kontaktopplysninger i de dokumentene hvor vi transskriberer, koder eller kategoriserer. Opplysningene vil bare benyttes internt i Nord universitet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven blir godkjent, noe som vil være juni 2023. Personopplysninger og opptak vil da bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Nord universitet har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Elisabeth Sundsvåg. Tlf: 922 11 612, e-post: elisabeth.sundsvaag@gmail.com

Amalie Rebekka Holmstrand, Tlf: 97 64 35 31, e-post: amalie@holmstrand.no

Vår veileder ved Nord universitet ved Hilde Aasheim, e-post: hilde.asheim@nord.no

Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen, e-post: personvernombud@nord.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

· NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personvertjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Sundsvåg

Student

Amalie Rebekka Holmstrand

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvilke vurderinger gjør ansatte i barnehagen før de sender bekymringsmeldinger til barneverntjenesten?» og har fått anledning til å stille spørsmål til studien. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Før intervju

Innledning

Presentere oss selv

Generell informasjon

- Informasjonsskrivet gjennomgås
- Informasjon om prosjektet
- Dokumentering og hvordan datamaterialet behandles
- Anonymitet
- Transkribert materiale skal også anonymiseres og kan sendes til informanten for gjennomlesing
- Intervjuet kan avsluttes når som helst, og informanten kan trekke seg både under intervjuet, men også i etterkant
- Informanten kan velge å ikke svare på spørsmål
- Intervjuet vil vare i ca. 1-2 timer
- Avslutningsvis spør vi om det er noe som vi ikke har spurt om, eller om informanten har kommentarer hen vil legge til

Intervju

Introduksjonsspørsmål

Hvilken utdanning har du?

Hvor og når tok du utdanningen din?

Hvor lenge har du jobbet i barnehage?

Erfaring fra annet arbeid?

Kan du si noe kort om barnehagen du jobber i nå? Liten/stor bhg? Hvor mange år har du jobbet her?

Bekymringsmelding til barneverntjenesten

Kan du fortelle om en gang du sendte bekymringsmelding?

Hvis du ikke har sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten selv, har du erfaring med at noen andre ansatte i barnehagen har sendt bekymringsmelding?

Kan du si noe om hva som utløste bekymringen?

Kan du fortelle om prosessen før melding ble sendt/ev ikke sendt?

- Ble bekymringen drøftet mellom dere kollegaer? Hvis ja, var det uenighet i om melding skulle sendes? (kollega, leder)

- Tok dere kontakt med bv.tj. for å drøfte bekymringen?

- Hva opplevde du som utfordrende med å skulle sende bekymringsmelding?

- Hva opplevde du ev som utfordrende med å ikke skulle sende bekymringsmelding?

Fikk du støtte etter å ha sendt/ikke sendt bekymringsmelding?

- Hva kunne du ønsket av støtte?

- Hvordan kunne du ha fått støtte på best mulig måte? Leder eller andre kollegaer?

Rutiner og samarbeid med barneverntjenesten

Kan du fortelle litt om hvordan dere arbeider med bekymringsmeldinger? Er det noe som snakkes om? (i personalgruppa, planleggingsdager og møter)

Vet du om det finnes noen rutiner på arbeidsplassen?

Kan du fortelle litt om samarbeidet med barneverntjenesten gjennom saken?

Var det noe du savnet ved dette samarbeidet/kontakten?

Har dere et samarbeid med barneverntjenesten utenom når melding sendes?

(Samarbeidsmøter, kontaktpunkter, har de vært innom dere og informert om tjenesten og lignende?)

Når dere har sendt melding, har dere fått oppfølging og tilbakemelding fra barneverntjenesten?

Har du merket forskjell etter at det ble sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten?

Samarbeid med foreldrene

Når det ble sendt eller ikke sendt/den bekymringsmeldingen – hva ble gjort rundt dette

- Hvem gjennomgår meldingen før den sendes
- Innholdet i meldingen – skal foreldrene kontaktes og informeres før melding sendes eller ikke
- Oppfølging i etterkant

Kan du fortelle litt om relasjonen til foreldrene før og etter bekymringsmeldingen ble sendt.

Hva kunne gjort samarbeidet og dialogen med foreldrene bedre?

Hvordan påvirkes relasjonen du som fagperson har til foreldrene i en slik situasjon?

Har du opplevd at det har vært vanskelig for deg å sende bekymringsmelding grunnet deg som privatperson?

- Hva var utfordrende?
- Snakket du med noen om disse utfordringene?
 - Kollegaer, leder, foreldrene selv

Utdanning

Var bekymringsmeldinger til barnevernet et tema under utdanningen din?

Hvordan ble dette tatt opp og snakket om?

- Meldeplikt?

Var omsorgssvikt et tema under utdanningen din?

- Risikofaktorer

Avslutning

Er det noe jeg ikke har spurt deg om som du ønsker å si eller snakke om?

Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

12.10.2022

Referansenummer
777741

Vurderingstype
Standard

Dato
12.10.2022

Prosjekttittel

"Hvilke vurderinger gjør ansatte i barnehagen før de sender bekymringsmeldinger til barneverntjenesten?"

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Velferd og sosiale relasjoner

Prosjektansvarlig

Hilde Aasheim

Student

Amalie Rebekka Holmstrand

Prosjektperiode

01.10.2022 - 31.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.05.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TAUSHETSPLIKT

Informantene dine vil være underlagt taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres slik at det ikke fremkommer opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner eller avsløre annen taushetsbelagt informasjon. Vær spesielt oppmerksom på at ikke bare navn, men også identifiserende bakgrunnsopplysninger må utelates. Slike opplysninger kan være kombinasjon av for eksempel stedsnavn, alder, kjønn, tidspunkt, diagnoser og eventuelle spesielle hendelser. Dere må derfor være forsiktig ved bruk av eksempler under intervjuene. Vi anbefaler at du minner deltagerne på deres taushetsplikt i forkant av intervjuet.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!